

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2012

Bc. Kristina Kosková

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Podniková ekonomika

Podpora podnikání ze Strukturálních fondů EU

Business support from the EU Structural Funds

DP-EF-KPE-2012-37

Bc. Kristina Kosková

Vedoucí práce: doc. Ing. Václav Urbánek, Csc., KPE

Konzultant: Ing. Lucie Roučková, Ministerstvo vnitra ČR

Počet stran: 84

Datum odevzdání: 4. 5. 2012

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantkou.

V Liberci, 04. 05. 2012

Anotace

Diplomová práce „Podpora podnikání ze strukturálních fondů“ se ve své teoretické části zabývá problematikou malých a středních podniků - jejich definicí, významem, vývojem podnikání v českých zemích a možnostmi jejich podpory. Dále je v práci zpracována problematika strukturální a regionální politiky – její cíle, nástroje. Představuje jednotlivé Tématické operační programy, přičemž podrobněji je popsán Operační program „Podnikání a inovace“, důležitý prostředek realizace Koncepce rozvoje malého a středního podnikání na období 2007 - 2013. Praktickou částí diplomová práce je analýza čerpání finančních prostředků z Operačního programu „Podnikání a inovace“ v Libereckém kraji doplněná příklady dobré praxe.

Klíčová slova

Malé a střední podniky

Operační program

Podpora podnikání

Strukturální a regionální politika

Strukturální fondy

Annotation

The diploma thesis "Business support from EU Structural funds" in its theoretical part deals with small and medium-sized enterprises - their definition, significance and evolution of business in the Czech lands and the possibilities for their support. Further, the work analyzes the problem of structural and regional policy - its goals, tools. It represents the individual thematic operational programs, which is described in more detail the Operational Programme "Entrepreneurship and Innovation", an important means of realization of the strategy of small and medium enterprises for the period 2007 - 2013. The practical part of the thesis is to analyze the use of funds from the Operational Programme "Entrepreneurship and Innovation" in the Liberec region supplemented by examples of good practice.

Keywords

Small and Medium Enterprise

Operational programme

Business support

Structural and Regional policy

Structural Funds

ÚVOD	9
1 MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKÁNÍ V TRŽNÍCH EKONOMIKÁCH	15
1.1 Definice malých a středních podniků v Evropské unii.....	16
1.2 Malé a střední podniky v ČR.....	23
1.2.1 Vývoj podnikání v českých zemích.....	23
1.2.2 Podpora MSP v České republice	28
2 STRUKTURÁLNÍ A REGIONÁLNÍ POLITIKA EU V ČESKÉ REPUBLICE.....	32
2.1 Cíle regionální politiky.....	35
2.2 Nástroje strukturální politiky	37
2.3 Programové dokumenty	39
3 OPERAČNÍ PROGRAM PODNIKÁNÍ A INOVACE (OPPI).....	47
3.1 Prioritní osy a oblasti podpory OPPI.....	48
3.2 Programy podpory OPPI.....	52
4 PODNIKÁNÍ V LIBERECKÉM KRAJI.....	56
4.1 Charakteristika Libereckého kraje.....	56
4.2 Podnikatelské prostředí v Libereckém kraji.....	57
5 ANALÝZA ČEPRÁNÍ FINANČNÍ PROSTŘEDKŮ Z OPPI V LIBERECKÉM KRAJI.....	62
ZÁVĚR	79

Seznam ilustrací

Obrázek 1: <i>Kritéria, určující kategorii podniku</i>	17
Obrázek 2: <i>Nezávislé podniky</i>	20
Obrázek 3: <i>Nezávislé podniky s podílem 25 – 50%</i>	21
Obrázek 4: <i>Partnerské podniky</i>	22
Obrázek 5: <i>Propojené podniky</i>	22
Obrázek 6: <i>Členění NUTS II a NUTS III v ČR</i>	34
Obrázek 7: <i>Soustava strategických dokumentů</i>	39

Seznam grafů

Graf 1: <i>Financování prioritních os OPPI</i>	48
Graf 2: <i>Vývoj počtu ekonomických subjektů v Libereckém kraji</i>	58
Graf 3 <i>Vývoj počtu fyzických a právnických osob v Libereckém kraji</i>	58
Graf 4: <i>Fyzické a právnické osoby podle krajů v Libereckém kraji v roce 2011</i>	59
Graf 5: <i>Vývoj počtu zahraničních subjektů v Libereckém kraji</i>	59
Graf 6: <i>Členění žadatelů dle sídla společnosti</i>	63
Graf 7: <i>Podíl žadatelů se sídlem v Libereckém kraji dle okresních měst</i>	63
Graf 8: <i>Struktura žadatelů dle právní formy podnikání</i>	64
Graf 9: <i>Struktura žadatelů dle počtu zaměstnanců</i>	65
Graf 10: <i>Přehled počtu podaných žádostí a přiznaných dotací dle krajů</i>	66
Graf 11: <i>Vývoj počtu podepsaných Rozhodnutí o přiznání dotace</i>	67
Graf 12: <i>Vývoj čerpání finančních prostředků z OPPI v Libereckém kraji (uvedeno v Kč)</i>	67
Graf 13: <i>Vývoj průměrné výše požadované podpory (uvedeno v Kč)</i>	68
Graf 14: <i>Struktura projektů z hlediska CZ-NACE</i>	69
Graf 15: <i>Četnost opakovaného čerpání dotace</i>	70
Graf 16: <i>Struktura programů dle četnosti využívání</i>	71
Graf 17: <i>Přehled podaných žádostí a schválených dotací programů OPPI</i>	72
Graf 18: <i>Čerpání finančních prostředků dle programů OPPI (uvedeno v Kč)</i>	73
Graf 19: <i>Průměrná výše dotace dle jednotlivých programů (uvedeno v Kč)</i>	74

Seznam tabulek

Tabulka 1: <i>Kategorie podniků</i>	18
Tabulka 2: <i>Podnikatelské prostředí České republiky</i>	27
Tabulka 3: <i>Členění NUTS</i>	33
Tabulka 4: <i>Členění území ČR</i>	34
Tabulka 5: <i>Regiony soudržnosti v České republice</i>	35
Tabulka 6: <i>Rozdělení finančních prostředků fondů EU mezi cíle politiky HSS</i>	37
Tabulka 7: <i>Přehled operačních programů pro programové období 2007 - 2013</i>	42
Tabulka 8: <i>Členění ekonomických subjektů dle počtu zaměstnanců v Libereckém kraji</i>	61

Seznam zkratk a značek

CZ-NACE	Klasifikace ekonomických činností
ČEB	Česká exportní banka
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka
ČSOB	Československá obchodní banka
DPH	Daň z přidané hodnoty
EF	Fond soudržnosti
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
HSS	Politika hospodářské a sociální soudržnosti
ICT	Informační a komunikační technologie
IOP	Integrovaný operační program
IS	Informační systém
LAU	Místní administrativní jednotky
MSP	Malé a střední podniky
NRP	Národní rozvojový plán
NSRR	Národní strategický referenční rámec
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OKEČ	Odvětvová klasifikace ekonomických činností
OP	Operační program
OPD	Operační program Doprava
OPLZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OPPI	Operační program Podnikání a inovace
OPPP	Operační program Průmysl a podnikání
OPTP	Operační program Technická pomoc
OPVaVpI	Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
OPVK	Vzdělávání pro konkurenceschopnost
OPŽP	Operační program Životní prostředí
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
OPPA	Operační program Praha Adaptabilita

PPP	Partnerství veřejného a soukromého sektoru
ROP	Regionální operační program
SOZP	Strategické obecné zásady společenství
TUL	Technická univerzita v Liberci
VaV	Vývoj a výzkum
VŠ	Vysoká škola

ÚVOD

Již téměř osm let je Česká republika členem Evropské unie. Vstup do EU s sebou přinesl jak mnoho pozitiv, tak negativ. Za jedno z pozitiv lze bezesporu považovat skutečnost, že Česká republika tak může pro rozvoj své ekonomiky využívat prostředků nejen ze státního rozpočtu, ale i z fondů Evropské unie.

Jeden ze základních pilířů každé a tedy i české ekonomiky představují malé a střední podniky. Tyto podniky jsou ovšem velmi často oproti velkým podnikům v nevýhodě, především z pohledu financování. Právě možnost využití finančních prostředků z fondů EU představuje pro malé a střední podniky nejen snížení této konkurenční nevýhody, ale vede i ke zvýšení konkurenceschopnosti české ekonomiky jako celku.

Strukturální fondy představují mocný nástroj, jak přispět k rozvoji ekonomiky každého státu a měly by být v co největší možné míře a především co nejefektivněji využívány.

Na podporu malých a středních podniků je v probíhajícím programovém období 2007 - 2013 zaměřen Operační program „Podnikání a inovace“, který je spolufinancován s Evropského fondu pro regionální rozvoj. Jeho úkolem je převážně malým a středním podnikům prostřednictvím finančních prostředků zlepšit podmínky pro podnikání a docílit tak zvýšení jejich konkurence jak na domácím tak zahraničním trhu.

Problematikou čerpání finančních prostředků z Operačního programu „Podnikání a inovace“ se zabývá tato diplomová práce. Analýza, která je součástí diplomové práce, zkoumá projekty realizované na území Libereckého kraje, kterým byla schválena žádost o dotaci. Cílem práce je charakterizovat soubor úspěšných žadatelů. Zmapovat průběh čerpání a vyhodnotit úspěšnost čerpání z OPPI jako celku i jeho jednotlivých programů, dále též vyhodnotit zájem o konkrétní programy OPPI a nastínit možný budoucí vývoj. V práci jsou rovněž uvedeny příklady dobré praxe, které mohou posloužit jako inspirace pro podniky, které se k žádosti o dotaci teprve chystají.

V úvodu je rovněž nutné uvést, že kromě prostředků z Operačního programu „Podnikání a inovace“ má Liberecký kraj možnost pro rozvoj svého regionu v oblasti podnikatelského

prostředí využít i finančních prostředků z jiných programů. Jedná se o Regionální operační program NUTS II Severovýchod, ve kterém je podnikatelskému prostředí věnována Prioritní osa 4 „Rozvoj podnikatelského prostředí“. V rámci osy jde o aktivity související s rozvojem infrastruktury pro podnikání a o rozvoj spolupráce podnikatelské sféry se vzdělávacími institucemi. Další možností pro využití finančních prostředků z evropských fondů pro rozvoj podnikání je Operační program „Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polsko“, kde je na podporu podnikání zaměřena Prioritní osa 2 tohoto programu s názvem „Zlepšení podmínek pro rozvoj podnikatelského prostředí a cestovního ruchu“. I tyto programy jsou stejně jako Operační program „Podnikání a inovace“ spolufinancovány s Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Těmito programy, které rovněž slouží k podpoře podnikání a zlepšení podnikatelského prostředí se diplomová práce sice nezabývá, bylo je však nutné v souvislosti s možnostmi jejich využití pro podporu podnikání zmínit.

1 MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKÁNÍ V TRŽNÍCH EKONOMIKÁCH

Malé a střední podniky (dále jen „MSP“) jsou jednou z nejvýznamnějších součástí tržní ekonomiky. Jejich význam a důležitost spočívá především v poskytování pracovních míst, vytváření podnikatelského ducha. Jejich hlavní rolí je tedy posílení zaměstnanosti a konkurenceschopnosti, požadované za ekonomický fenoménem dnešní doby. Mimo to jejich význam rovněž spočívá v povinných odvodech, které jsou povinny podniky hradit ze svého zisku státu (příp. obci), zejména ve formě daní. Je zjevné, že podnikání je pro fungování společnosti nezbytné, a je pro něj potřeba vytvářet co nejpříznivější podmínky. V hlediska uvedených přínosů by tak měla mít každá tržní společnost zájem na úspěchu své podnikatelské sféry.

Důležitost MSP ve vztahu k ekonomickému růstu již byla zmíněna. Nyní je potřeba zmínit také důležitost spolupráce mezi podnikatelskou a státní správou. Úloha státu v tržní společnosti je velmi významná. Stát má celou řadu nástrojů, kterými může podnikání upravovat. Jde zejména o legislativu, hospodářskou a daňovou politiku. Hospodářská politika je samozřejmě také ovlivněna vzájemnými zahraničními vztahy. Úkolem státu je nastavit takové podmínky, za pomoci daných instrumentů, aby podnikání podpořil, nebo mu alespoň minimálně nebránil. K tomu však velmi často dochází především vinou byrokratické zátěže.

Jednou z nejdůležitějších zásad státních zásahů do tržní ekonomiky je, že zásahy nebudou diskriminační. Nebude docházet ke zvýhodnění určité skupiny podnikatelů na úkor jiné. Vzhledem ke skutečnosti, že tohoto je velmi obtížné dosáhnout, by měla platit zásada, aby tyto zásahy byly diskriminační co nejméně a neúměrně nezasahovaly do čistého tržního prostředí. V moderní ekonomické praxi jsou formy státních zásahů využívány. Pokud jsou tyto zásahy voleny správně, mohou vést k ekonomickému růstu.

Velmi důležitým aspektem, co se týče možných zásahů státu do ekonomiky, je společensko-politický vliv. Politické strany ovlivňují zaměření zásahů zejména prostřednictvím legislativy a fiskální politiky.

Zásahy, vedoucí k podpoře podnikání, které má stát možnost aplikovat jsou:

- vytvoření podmínek, aby se podnikat vyplatilo a odstranění bariér bránících podnikání,
- vytvoření programového zázemí pro podnícení rozvoje konkurenceschopnosti zrychlení ekonomického růstu.

Důležitým aspektem z hlediska podpory podnikání je ekonomická situace státu, a to zejména v souvislosti s tím, že pro podporu, je možno využít pouze prostředky, kterými společnost disponuje (PETŘÍČEK, 2007).

1.1 Definice malých a středních podniků v Evropské unii

Text kapitola 1.1 se odkazuje na dokument „Nová definice malých a středních podniků“.

V roce 1996 přijala Komise doporučení 96/280/ES o definici malých a středních podniků. Zde byla stanovena první společná definice MSP. V souvislosti s ekonomickým vývojem došlo v květnu roku 2003 k přijetí doporučení Komise 2003/361/ES o definici mikropodniků, malých a středních podniků. Definice obsažená v tomto doporučení vešla v platnost 1. ledna 2005. Používání definice je pro členské státy dobrovolné. Vzhledem ke skutečnosti, že je tato definice důležitým nástrojem k provádění účinných opatření a programů na podporu rozvoje MSP, jsou členské státy EU vyzývány Evropskou Komisí, Evropskou investiční bankou a Evropským investičním fondem, aby ji uplatňovaly co nejvíce. Česká republika definici do své legislativy implementovala novelou zákona č.47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání.

Cílem definice bylo mimo jiné zajistit, že podpůrná opatření budou poskytována pouze podnikům, které je skutečně potřebují, proto definice z roku 2003 nově zavedla tři různé druhy podniků:

- nezávislé
- partnerské
- propojené

Toto rozlišení slouží k tomu, aby byly vyloučeny podniky, které ve skutečnosti malými a středními podniky nejsou.

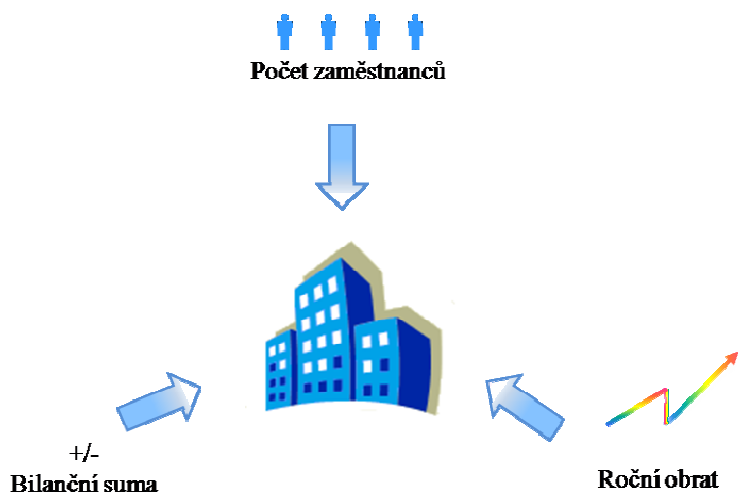
Dle doporučení Komise se podnikem rozumí „každý subjekt vykonávající hospodářskou činnost, bez ohledu na jeho právní formu.“

Za podnik lze považovat:

- OSVČ,
- rodinné firmy,
- obchodní společnosti nebo sdružení běžně vykonávající hospodářskou činnost.

Mezi kritéria určující kategorii podniku patří:

- počet zaměstnanců
- roční obrát
- bilanční suma roční rozvahy

Obrázek 1: *Kritéria, určující kategorii podniku*

Konkrétní hodnoty kritérií, na jejichž základě je určováno, do které z kategorií podnik patří, znázorňuje následující tabulka.

Tabulka 1: *Kategorie podniků*

Kategorie podniku	Počet zaměstnanců	Roční obrat	Roční bilanční suma
Mikropodnik	< 10	≤ 2 mil. €	≤ 2 mil. €
Malý podnik	< 50	≤ 10 mil. €	≤ 10 mil. €
Střední podnik	< 250	≤ 50 mil. €	≤ 43 mil. €

Dodržování počtu zaměstnanců je povinné. U kritérií týkajících se ročního obratu a roční bilanční sumy musí podnik splnit alespoň jedno z kritérií. Není tedy nutné splnit oba stropy. V případě překročení jednoho z nich podnik neztratí své postavení.

Může se stát, že dojde k překročení počtu pracovníků nebo finančního stropu v průběhu sledovaného období. V takovém případě si podnik ponechává postavení malého nebo středního podniku, jaké měl na začátku roku. Pokud však k tomuto dojde ve dvou po sobě jdoucích účetních obdobích, ztrácí podnik své postavení. Toto platí i v opačném případě. Velký podnik se stane malým nebo středním podnikem pokud se pod tyto stropy dostane ve dvou po sobě jdoucích účetních obdobích.

Počet zaměstnanců

Hlavním kritériem, sloužícím k určení kategorie podniku, je kritérium týkající se počtu zaměstnanců.

Vztahuje se na osoby:

- s plným pracovním úvazkem
- částečným pracovním úvazkem
- sezonní pracovníky

a zahrnuje:

- zaměstnance,
- osoby pracující pro podnik v podřízeném postavení,
- vlastníky,
- společníky zapojené do běžné činnosti podniku.

Do počtu zaměstnanců se nezahrnují učni a studenti, kteří v podniku vykovávají odbornou praxi, na základě smlouvy o učňovském nebo odborném vzdělávání.

Počet zaměstnanců je vyjádřen v ročních pracovních jednotkách. Každý zaměstnanec, který byl v průběhu roku zaměstnán na plný pracovní úvazek, je počítán jako jedna jednotka. U pracovníků s částečným pracovním úvazkem a sezonních pracovníků a osoby, které nepracovaly celý rok, jsou započteny jako zlomky jednotky.

Roční obrat a roční bilanční suma

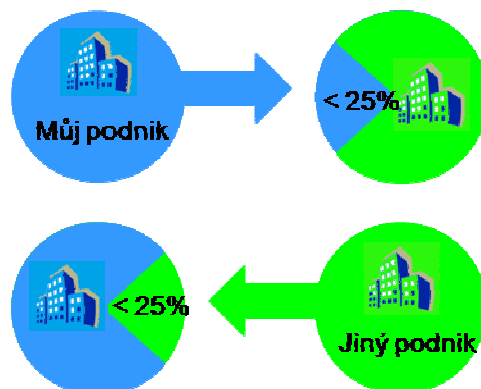
Roční obrat podniku se určuje jako příjem, získaný během daného roku z prodeje a služeb po odečtení vyplacených slev. Výše obratu nezahrnuje DPH a dalších nepřímých daní.

Roční bilanční suma se pak vztahuje k hodnotě aktiv podniku.

Při stanovování počtu zaměstnanců a finančních částek je rovněž nutné zjistit, zda jde o podnik nezávislý, partnerský nebo propojený. V této souvislosti je nutné vzít v úvahu všechny vztahy, které má daný podnik s jinými podniky. Na základě toho, do které kategorie podnik patří, je nutné připočíst buď některé, nebo všechny údaje těchto podniků. Výpočet je pro každý s těchto tří druhů odlišný a určuje, zda jsou splněny různé stropy stanovené definicí MSP.

Nezávislý podnik je takový podnik, který:

- je zcela nezávislý (nemá žádné podíly v jiných podnicích a žádné podniky nemají podíly v něm),
- má jedno či více menšinových partnerství s jinými podniky (vlastní méně než 25 % základního kapitálu nebo hlasovacích práv anebo jiné podniky nevlastní více než 25 % jeho základního kapitálu nebo hlasovacích práv).

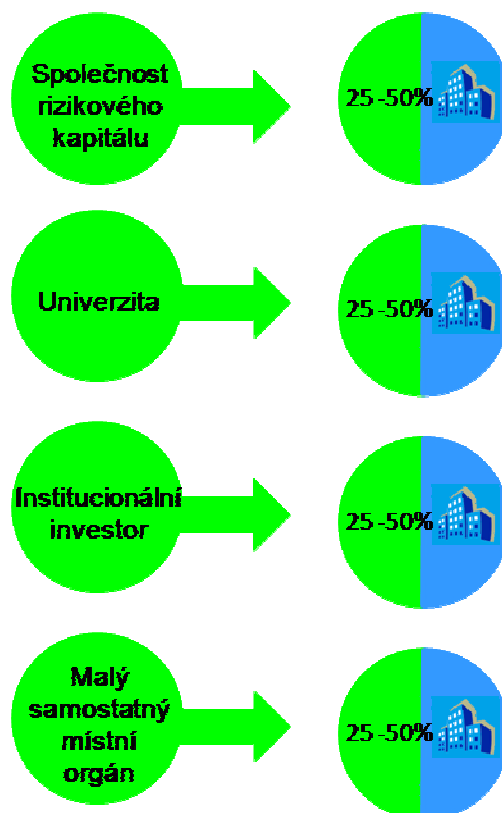

Obrázek 2: *Nezávislé podniky*

Podnik může být nezávislý (nemá žádné partnerské podniky) i v případě, že dojde k dosažení nebo překročení prahu 25 % některým z těchto investorů:

- veřejné investiční společnosti, společnosti rizikového kapitálu a „business angels“ (jednotlivci nebo skupiny jednotlivců, kteří provozují běžnou činnost spojenou s investováním rizikového kapitálu a investují vlastní kapitál do nekotovaných podniků za předpokladu, že jejich finanční podíl v jednom podniku nepřekročí 1 250 000 eur),
- univerzity a nezisková výzkumná střediska,
- institucionální investoři včetně fondů pro regionální rozvoj,
- samostatné místní orgány s ročním rozpočtem menším než 10 milionů eur a méně než 5000 obyvateli.

Aby zůstal podnik nezávislým, nesmí podíl výše uvedených investorů překročit 50 %.

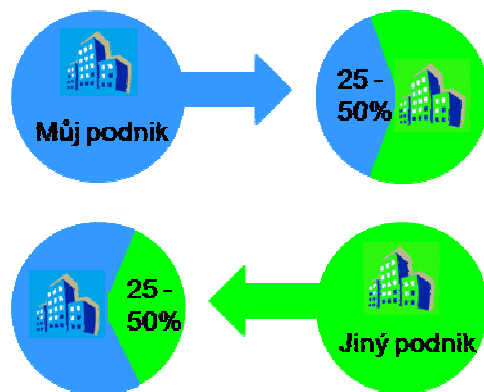

Obrázek 3: *Nezávislé podniky s podílem 25 – 50%*

Partnerský podnik představuje situaci, kdy dochází k vytváření významných finančních partnerství s jinými podniky bez toho, aby jeden z nich účinně přímo či nepřímo ovládal podnik druhý.

Partnerský podnik je podnik, který:

- vlastní podíl, který se rovná nebo překračuje hranici 25 % základního kapitálu nebo hlasovacích práv jiného podniku a naopak,
- není propojen s jiným podnikem (hlasovací práva v jiném podniku, a naopak, nepřekračují 50 %).

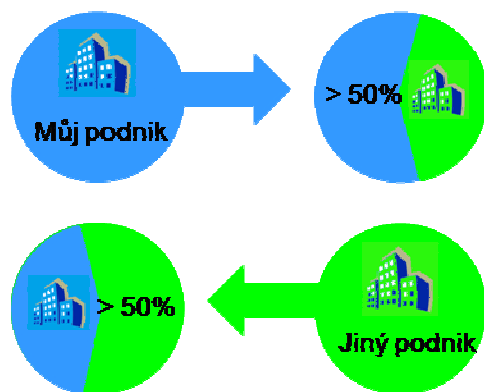
Obrázek 4: *Partnerské podniky*

Propojený podnik odpovídá situaci, kdy dochází k přímému nebo nepřímému ovládnutí většiny hlasovacích práv podniku.

Dva nebo více podniků je propojeno tehdy, jestliže podnik:

- vlastní v jiném podniku většinu hlasovacích práv akcionářů, společníků nebo členů,
- má právo jmenovat nebo odvolat většinu členů správního, řídicího nebo dozorčího orgánu jiného podniku,
- má na základě smlouvy uzavřené mezi podniky, ustanovení v zakladatelské smlouvě nebo stanovách jednoho z podniků právo uplatňovat rozhodující vliv na jiný podnik,
- může na základě dohody v jiném podniku výlučně ovládat většinu hlasovacích práv akcionářů, společníků nebo členů.

Jako typický příklad propojeného podniku lze uvést 100 % vlastněnou dceřinou společností.

Obrázek 5: *Propojené podniky*

1.2 Malé a střední podniky v ČR

O MSP jako jenom z nejdůležitějších faktorů ekonomického rozvoje, již byla řeč. V České republice význam MSP vzrostl především v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie. Než dospěly malé a střední podnikání do dnešní podoby, prošlo samozřejmě dlouholetým vývojem. Následující kapitola 1.2.1 čerpá z pramene PETŘÍČEK, 2007.

1.2.1 Vývoj podnikání v českých zemích

České společenské i ekonomické prostředí se po téměř tři století vyvíjelo v rámci Rakouska - Uherska. Toto prostředí na jedné straně české země formovalo a rozvíjelo, na straně druhé do značné míry omezovalo. České země patřily k hospodářsky nejvyspělejším zemím Rakouska - Uherska. Značnou politickou a ekonomickou váhou bylo především německy mluvící obyvatelstva jak v Praze, tak pohraničí. V té době došlo zejména k rozvoji textilního a sklářského průmyslu, který byl ovšem téměř výhradně v německých rukou.

K rozvoji ryze českých podnikatelských subjektů došlo v průběhu 19. století a to především v zemědělství a potravinářském průmyslu. České podnikatelské prostředí se rozvíjelo od řemeslníků, zemědělců a živnostníků. V té době postrádalo volný kapitál, který byl převážně v rakouských nebo německých rukou.

Po první světové válce převzalo Československo rakousko-uherský potenciál. Západní část státu byla poměrně hospodářsky vyspělá, východní část (Slovensko, Podkarpatská Rus) byla naopak nejméně vyspělou částí tehdejšího kontinentu. Základním úkolem státu tak bylo postupné vyrovnaní hospodářské úrovně jednotlivých částí země.

Při vzniku republiky vlastnila česká podnikatelská vrstva pouze asi třetinu akciového kapitálu českých zemí. Většina kapitálu byla v rukou společností sídlících ve Vídni či Budapešti, případně rukou německé menšiny v příhraničních oblastech.

V období první republiky dochází k rozvoji drobného, tzv. živnostenského podnikání. Významnou oporou pro toto podnikání byla bankovní základna a soustava živnostenských

a hospodářských komor, jejichž úkolem bylo zvelebování živnostenského, obchodního i průmyslového podnikání. Současně dochází k přizpůsobení státní správy, která kladla velký důraz právě na podporu drobného podnikání. Nejobvyklejší organizační formou větších podniků, k jejich založení bylo potřeba povolení státu, byly za první republiky akciové společnosti. V té době také existoval velmi silný státní sektor, ve kterém stát vystupoval jako podnikatelský subjekt. Státním orgánem, v jehož gesci byla příprava legislativy a úprava pravidel pro podnikání, bylo ministerstvo obchodu, průmyslu a živností. V souvislosti s první republikou je také nutné zmínit Ústřední svaz československých průmyslníků, který vznikl v roce 1919 a byl významným partnerem vlády a ministerstev, a také Ústřední svaz československého obchodu.

Počátkem třicátých let 20. století zasáhla Československo celosvětová hospodářská krize. Došlo k významnému omezení možností podnikání, hromadnému krachu drobných podnikatelů, ztrátě pracovních příležitostí a obrovskému růstu nezaměstnanosti. V období hospodářské krize došlo k prohloubení monopolistických tendencí a současně devastujícímu tlaku na malé živnostníky.

Reakcí státu na hospodářskou krizi byl tzv. státní intervencionalismus. Stát se snažil pomocí administrativních zásahů do tržního prostředí docílit vyrovnání nabídky a poptávky. V některých oborech byl vyhlášen zákaz zakládat nové podniky, případně jejich zakládání bylo vázáno oznamovací povinností. Hospodářskou krizi se pomocí státních zásahů, které byly slučitelné s pokračováním tržního hospodářství, podařilo překonat bez devastujících dopadů.

Po „Mnichovu 1938“ a následné okupaci českých zemí byly hospodářské problémy zcela podřízeny politickým a válečným potřebám. Nacistický režim podřídil celé hospodářství válečnému systému. Nedošlo však k potlačení soukromého vlastnictví. Řada živnostníků a podniků tak, i když v omezených podmínkách, dále fungovala.

Těsně po skončení druhé světové války došlo na krátkou dobu k obnovení prvorepublikových tradic, včetně tržního ekonomického prostředí. Toto však nemělo dlouhého trvání. Československo se následně dostalo do sféry vlivu Sovětského svazu a bylo tak čtyři desetiletí odtrženo od, do té doby přirozeného, tržního vývoje ekonomiky.

V období socialistického hospodářství byl tak ekonomický systém založen na celospolečenském vlastnictví a ekonomické prostředí bylo řízeno prostřednictvím centrálního plánování. V průběhu 50. let byly zlikvidovány zbytky soukromého podnikání, došlo k znárodnění průmyslu a ke komplexní kolektivizaci zemědělství. Československo se tak vyznačovalo téměř absolutní neexistencí soukromého podnikání, které bylo v podstatě naprosto zlikvidováno. O podnikatelské prostředí nelze v tomto období vůbec hovořit. Likvidace soukromého sektoru byla v Československu o poznání intenzivnější, než tomu bylo v sousedních zemích východního bloku. Československo tak dosáhlo hned po Sovětském svazu nejvyššího stupně centralizace ekonomiky. Z hlediska ekonomického vývoje lze toto období označit jako období stagnace.

Po převratu v listopadu roku 1989 začal proces ekonomické transformace, který znamenal opětovné nastolení tržních podmínek v zemi. Počátkem devadesátých let byly přijaty zákony o soukromém podnikání, obchodních společnostech, státním podniku. Byly tak vytvořeny základní podmínky pro obnovení podnikání. Byl odstraněn státní monopol a došlo k otevření cesty na zahraniční trh pro všechny ekonomické subjekty. Mimo jiné došlo v tomto období k významnému kroku, a to ke změně základních vlastnických vztahů – k privatizaci. V souvislosti s procesem privatizace došlo k odstátnění a restituci, a následně malé a velké privatizaci.

K dalším významným změnám dochází po rozpadu Československa a vzniku samostatné České republiky. V letech 1994 a 1995 dochází k úspěšné ekonomické transformaci, která představuje vzorový příklad přeměny ekonomiky na tržní systém. Důležitým momentem je, z hlediska volného pohybu kapitálu a rozvoje podnikání, zavedení plné směnitelnosti české koruny. V roce 1995 se Česká republika stává členem OECD. Na přelomu roku 1996 a 1997 dochází k ukončení a vyvrcholení první etapy transformace české ekonomiky, která již plně funguje na principech tržního hospodářství. V důsledku liberální privatizace však dochází i k prvním případům tunelování podniků a bank. Tato etapa transformace je rozhodující z hlediska přeměny celé společnosti. V zemi jsou po dlouhé době ekonomického strádání opět vytvořeny základní politické, ekonomické i legislativní podmínky pro podnikání. V této souvislosti současně vznikají i instituce sloužící k podpoře podnikání MSP. Jde především o agentury - pozdější CzechInvest a CzechTrade,

a specializované banky – Československá záruční a rozvojová banka, Česká exportní banka.

Koncem devadesátých let se prioritou hospodářské politiky stává vstup České republiky do Evropské unie. V této souvislosti jsou prováděny další legislativní a institucionální kroky.

Jedním z cílů bylo zlepšením podpory MSP, výzkumu a vývoje a investičního prostředí. Na přelomu tisíciletí dochází k privatizaci velkých komerčních bank – Komerční banka, Česká spořitelna, ČSOB.

Počátkem nového tisíciletí se nadále prohlubuje proces přípravy země na vstup do Evropské unie, ke kterému dochází v květnu 2004. Významnou roli i nadále hraje cílená podpora MSP. Dochází k vytvoření institucionální předpokladů, podpoře exportu a rozvoji podpory investování. Členství České republiky v Evropské unii přineslo několik významných pozitiv:

- Česká republika se stala součástí nejvýznamnějšího politicko-ekonomického seskupení na světě.
- Došlo k rozšíření odbytu českého hospodářství (zejména průmyslu).
- Možnost využití čerpání finančních prostředků z evropských strukturálních fondů.

MSP je ve svém rozvoji ovlivňováno na jedné straně podnikatelským prostředím, na straně druhé existujícím stavem jednotlivých firem. Následující tabulka znázorňuje silné a slabé stránky MSP v České republice.

Tabulka 2: *Podnikatelské prostředí České republiky*

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • schopnost státu přitahovat masivní investice velkých podniků ze zahraničí s pozitivními dopady na celkový ekonomický růst a rozvoj trhů pro MSP • tradice průmyslové a řemeslné výroby • tradice odborného školství • vytvořený systém nástrojů podpory MSP, existence specializovaných institucí na podporu podnikání - CzechInvest, CzechTrade, ČMZRB, Design centrum ČR, ČEB, EGAP, Informační místa pro podnikatele • geografická výhodnost území státu • předpoklady pro rozvoj aktivního cestovního ruchu • relativně vysoká kvalifikace a profesní adaptabilita pracovní síly 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatečná přirozená motivace k podnikání způsobená narušením podnikatelských tradic • složitý daňový systém, zejména z pohledu drobných podnikatelů • nízká efektivita vymáhání práva • administrativně náročný způsob zakládání nových podnikatelských subjektů • nedostatečně rozvinutý systém specializovaných služeb pro mikro a malé podniky • nedostatečně rozvinutý systém celoživotního vzdělávání podnikatelů a jejich zaměstnanců • omezené možnosti národní ekonomiky pro vytvoření široce strukturovaného finančního trhu • administrativní náročnost při získávání přímých podpor pro podnikatele • nedostatečné propojení výzkumu a vývoje s podnikatelskou sférou • neexistence nástrojů podpory inovačně zaměřených projektů malých firem s velmi krátkou historií • relativně štědrý sociální systém s nedostatečným tlakem na část obyvatelstva k zapojení se do pracovního procesu • nedostatečná propojenost odborných a jazykových znalostí a praxe zaměstnanců • struktura nabídky pracovní síly z hlediska její kvalifikace a lokalizace

Zdroj: MPO, 2006

1.2.2 Podpora MSP v České republice

Podpora je v České republice poskytována MSP na základě zákona č.47/2002 Sb., o podpoře malé a středního podnikání (z něhož rovněž čerpá kapitola 1.2.2). MSP představující důležitou část podnikatelské sféry především jsou v porovnání s velkými podniky v přirozené nevýhodě, tím že mají podstatně menší ekonomickou sílu. S touto nevýhodnou pozicí, ve které se MSP nacházejí, souvisí především následující skutečnosti:

- obtížnější přístup k potřebnému kapitálu (vlastního i půjčeného) pro provoz a rozvoj,
- slabá pozice v rámci soutěže o zakázky,
- větší ohrožení výkyvy v ekonomice, vnějšími vlivy, odbytovými krizemi,
- obtížnější přístup k aktuálním výsledkům vývoje a výzkumu,
- problémy s přístupem k informacím,
- slabší úroveň managementu,
- obtížnější přístup do odbytových sítí (zejména exportu).

Vzhledem k významnosti, kterou MSP představují, je nutné, aby byly tyto podniky efektivně podporovány. Podpora MSP je všude ve světě považována za žádoucí. Evropskou unií jsou MSP považovány za hlavní hybnou sílu zaměstnanosti a sociální integrace.

Jako výhody MSP lze uvést následující:

- vhodně doplňují větší subjekty a zaplňují mezery na trhu v oblastech, kam větší subjekty nevstupují,
- jsou přizpůsobivější na drobné změny poptávky,
- hrají významnou roli při tvorbě pracovních příležitostí a působí jako faktor sociální stability a ekonomického rozvoje,
- mohou profitovat z přizpůsobivosti a obětavosti pracovní síly (často jde o tzv. „rodinné firmy“) (PETRÍČEK, 2007).

Podpora může být dle zákona č.47/2002 Sb., o podpoře malé a středního podnikání poskytována na:

- *„projekty zaměřené na investice,*
- *výchovu a vzdělávání ve vzdělávacích programech středních škol,*
- *zvyšování odbornosti dospělých,*
- *hospodářské a technické poradenství,*
- *projekty sdružení pro rozvoj malých a středních podnikatelů a k posílení jejich postavení na trhu,*
- *získávání informací o podnikání,*
- *projekty výzkumu a vývoje, jejichž výsledky malí a střední podnikatelé využívají,*
- *projekty v regionech se soustředěnou podporou státu a ostatních regionech, jejichž podporování státem je žádoucí z jiných důvodů*
- *vytváření nových pracovních míst,*
- *navazování kontaktů a spolupráce se zahraničními partnery a účast na vnitrostátních i zahraničních výstavách a veletrzích,*
- *zavedení systému zjišťujících zvýšení kvality produkce a řízení podniků a využití služeb podporujících zvýšení konkurenceschopnosti,*
- *projekty zaměřené na investice spojené s ochranou životního prostředí, poskytování technických informací a poradenských služeb nebo vybraných provozních nákladů určených na činnosti spojené s ochranou životního prostředí.“*

Hlavními formami podpory jsou:

- návratná finanční výpomoc,
- dotace,
- finanční příspěvek,
- záruky,
- úvěry se sníženou úrokovou sazbou.

Institucí zřízenou pro podporu podnikání a investic v České republice je agentura CzechInvest, která je zřízena jako státní příspěvková organizace a je podřízena Ministerstvu průmyslu a obchodu.

Úkolem agentury je:

- poskytování podpory MSP dle zákona o podpoře malého a středního podnikání,
- poskytování podpory na základě programů schválených vládou,
- plnění funkce určené organizace při poskytování investičních pobídek,
- plnění dalších úkolů v oblasti podpory podnikání.

Agentura poskytuje podporu podnikatelům prostřednictvím finančních prostředků z fondů Evropské unie.

Podporu podnikatelům poskytují:

- ministerstvo průmyslu a obchodu, agentura CzechInvest, Česká agentura pro podporu obchodu CzechTrade a Design centrum ČR,
- Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.

Příjemci podpory mohou být MSP, sdružení pro rozvoj MSP, která tvoří právnickou osobu, osoby připravující se na podnikání.

Podrobnosti o poskytování podpory jsou obsaženy v jednotlivých programech podpory, které jsou na návrh ministerstva průmyslu a obchodu schvalovány vládou.

Každý program musí obsahovat:

- název navrhovatele programu podpory,
- název subjektu, který přijímá žádosti o poskytnutí podpory,
- název poskytovatele podpory,
- předmět a účel podpory,
- vymezení příjemců podpory,
- oblasti podpory, podrobnosti, formu poskytování podpory a způsob jejího užití,
- vymezení výše jednotlivých forem podpor pro jeden projekt,
- náležitosti žádosti o poskytnutí podpory, způsob předložení a vyřízení,
- dobu trvání.

Programy podporující podnikání lze dle zdroje financování rozdělit na:

- národní (zdrojem je státní rozpočet),
- operační, nebo-li evropské (finanční prostředky ze strukturální, příp. dalších fondů EU).

Počet programů na podporu podnikání se průběžně vyvíjí stejně jako jednotlivé formy (PETŘÍČEK, 2007).

2 STRUKTURÁLNÍ A REGIONÁLNÍ POLITIKA EU V ČESKÉ REPUBLICE

I přesto, že EU patří mezi jednu z nejlépe hospodářsky prosperujících oblastí světa, existují jak mezi jednotlivými členskými státy EU, tak i mezi jednotlivými regiony v rámci těchto států značné rozdíly co se jejich rozvinutosti týče. Úkolem strukturální a regionální politiky (politiky hospodářské a sociální soudržnosti - HSS) je snaha o snížení těchto rozdílů a to formou podpory vyváženého rozvoje regionů, snižováním nezaměstnanosti, ochranou a zlepšováním životního prostředí, aj. (VILAMOVÁ, 2004)

Základními principy, z nichž vychází regionální politika při financování projektů, jsou:

- princip koncentrace
    - prostředky jsou směřovány do oblastí s největšími problémy
    - snaha podporovat především ucelené programy
  - princip partnerství
    - na přípravě, realizaci i hodnocení programů dochází k úzké spolupráci jednotlivých orgánů na všech úrovních (Evropská komise, vláda, regionální a místní subjekty, nevládní neziskové organizace)
    - princip je realizován na horizontální (Evropská komise, stát, region) i vertikální úrovni (partnerství v rámci členského státu či regionu)
  - princip programování
    - podpora rozvoje zaostávajících regionů je realizována prostřednictvím víceletých integrovaných programů
  - princip adicionality (doplňkovosti)
    - finanční prostředky z fondů EU pouze doplňují (ne nahrazují) prostředky ze zdrojů členských států a jsou poskytovány na programy, které jsou prioritní jak pro členský stát, tak i pro EU
  - princip monitorování a hodnocení
    - zajištění šetrného a efektivního využívání prostředků
    - podrobné zhodnocení projektu před jeho schválením, během realizace a závěrečné zhodnocení skutečného přínosu projektu
- (PŘICHYSTAL, 2008)

Regiony v EU – systém NUTS

Koncem 80. let zavedl evropský statistický úřad (EUROSTAT) jednotnou nomenklaturu územních statistických jednotek, nebo-li systém NUTS (Nomenclature des Unites Territoriales Statistique / Nomenclature of Territorial Units for Statistics).

Územní klasifikace je určena pro následující účely:

- potřebu regionální politiky, na jejímž základě jsou dle jednotlivých cílů poskytovány finanční prostředky ze strukturálních fondů,
- potřebu regionálních statistik zemí EU,
- provádění analýz ekonomických ukazatelů jednotlivých regionů.

Systém NUTS je založen na několika pravidlech:

- preference tvorby NUTS podle administrativních regionů zemí EU,
- hierarchická struktura.

Hierarchickou strukturu tvoří tři základní úrovně, které jsou stanoveny na základě doporučeného počtu obyvatel (viz tabulka 3).

Tabulka 3: Členění NUTS

Úroveň	Doporučený minimální počet obyvatel	Doporučený maximální počet obyvatel
NUTS I	3 000 000	7 000 000
NUTS II	800 000	3 000 000
NUTS III	150 000	800 000

Zdroj: VILAMOVÁ, 2004

Česká republika byla tradičně dělena na kraje, které odpovídaly úrovni NUTS III. Po vstupu do EU musela mezi stát a kraje zavést ještě jeden stupeň členění. Šlo o tzv. regiony soudržnosti, které odpovídají úrovni NUTS II (PŘICHYSTAL, 2008).

Důvodem ke vzniku regionů soudržnosti je skutečnost, že právě do územních celků s počtem obyvatel odpovídajícím úrovni NUTS II je směřována značná část finančních prostředků z fondů EU a české kraje takového počtu obyvatelstva většinou nedosahují.

Vedle systému NUTS existuje také nižší stupeň členění - soustava místních administrativních jednotek, nebo-li soustava LAU (Local Administrative Units). Členění území ČR znázorňuje tabulka 4.

Tabulka 4: Členění území ČR

Úroveň	Název	Počet jednotek
NUTS I	Stát	1
NUTS II	Regiony soudržnosti	8
NUTS III	Kraje	14
LAU I	Okresy	76 + 15 pražských obvodů
LAU II	Obce	6 249

Zdroj: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU/Regionalni-politika-EU>

Regiony soudržnosti se skládají z jednoho nebo více krajů. Členění krajů do regionů soudržnosti znázorňuje obrázek 6 a tabulka 5.

Obrázek 6: Členění NUTS II a NUTS III v ČR

Zdroj: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/zdroje-financovani-z-eu-2007-2013/regionalni-politika-evropske-unie/1001573/44179/>

Tabulka 5: *Regiony soudržnosti v České republice*

NUTS I	NUTS II - Regiony soudržnosti	NUTS III - Kraje	Počet obyvatel NUTS II k 31. 12. 2011
Česká republika	Praha	Praha	1 241 273
	Střední Čechy	Středočeský kraj	1 279 128
	Severozápad	Ústecký kraj	1 131 099
		Karlovarský kraj	
	Jihozápad	Plzeňský kraj	1 210 743
		Jihočeský kraj	
	Severovýchod	Liberecký kraj	1 508 741
		Královéhradecký kraj	
		Pardubický kraj	
	Jihovýchod	Vysočina	1 678 104
		Jihomoravský kraj	
	Střední Morava	Olomoucký kraj	1 227 581
		Zlínský kraj	
	Moravskoslezsko	Moravskoslezský kraj	1 230 534

Zdroj: Vlastní zpracování

2.1 Cíle regionální politiky

Evropská unie stanovuje cíle regionální a strukturální politiky, které jsou za pomoci finančních prostředků Unie v daném programovém období naplňovány.

Pro současné programové období 2007 – 2013 byly EU stanoveny 3 cíle. Jsou jimi:

- Cíl 1 - Konvergence
- Cíl 2 - Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost
- Cíl 3 - Evropská územní spolupráce

Cíl „Konvergence“

Slouží k urychlení hospodářské konvergence méně rozvinutých regionů zemí EU. Je zaměřen na zlepšování podmínek pro růst zaměstnanosti díky investicím do materiálních a lidských zdrojů, na podporu výzkumu, vývoj a inovací. Pod tento cíl spadá v České republice celé její území kromě Prahy. Cíl je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti.

Cíl „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“

Tento cíl se týká regionů EU, které nespadají pod cíl „Konvergence“. Cíl je určen pro vyspělejší regiony s účelem posílení jejich atraktivnosti a konkurenceschopnosti prostřednictvím podpory ekonomických a společenských změn, inovací, ochrany životního prostředí. V České republice sem tak spadá pouze hl. město Praha.

Cíl je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj a Evropského sociálního fondu.

Cíl „Evropská územní spolupráce“

Je zaměřen na spolupráci na těchto úrovních:

- příhraniční spolupráce regionů NUTS III,
- spolupráce na nadnárodní úrovni,
- spolupráce na meziregionální úrovni,

a má přispět k vyváženému a trvale udržitelnému rozvoji evropského území. V České republice pod tento cíl spadají všechny regiony a je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj (CHRŽOVÁ, 2007).

Jednotlivých cíle regionální politiky jsou naplňovány pomocí finančních nástrojů regionální a strukturální politiky, o nichž bude pojednáno v následující kapitole.

Pro Českou republiku byly v programovém období 2007 - 2013 vyčleněny finanční prostředky ve výši 26, 69 miliard EUR.

Jejich rozdělení mezi jednotlivé cíle znázorňuje tabulka 6.

Tabulka 6: *Rozdělení finančních prostředků fondů EU mezi cíle politiky HSS*

Cíl	Finanční prostředky
Konvergence	25,89 mld. eur
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	415,99 mil. eur
Evropská územní spolupráce	389, 05 mil eur
Celkem	26, 69 mld. eur

Zdroj: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU/Regionalni-politika-EU>

2.2 Nástroje strukturální politiky

Mezi základní nástroje, pomocí nichž naplňuje strukturální a regionální politiky své cíle, patří:

- Strukturální fondy (SF)
  - Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF - The European Regional Development Fund)
  - Evropský sociální fond (ESF - The European Social Fund)
- Fond soudržnosti EU (EF)

Evropský fond pro regionální rozvoj

ERDF byl založen v roce 1975 jako základní prostředek regionální politiky, jehož hlavním úkolem je vyrovnávat rozdíly jednotlivých regionů a podporovat jejich stabilní a udržitelný rozvoj. Z ERDF jsou podporovány investiční (infrastrukturní) projekty. Finanční pomoc je zaměřena například na:

- podporu MSP,
- prosazování produktivních investic,
- zlepšování infrastruktury,
- investice do vzdělávání,

- investice zaměřené na životní prostředí,
- aj (VILAMOVÁ, 2004).

Z ERDF jsou v programovém období 2007 - 2013 financovány operační programy Podnikání a Inovace (OPPI), Životní prostředí (OPZP), Doprava (OPD), Výzkum a vývoj pro inovace (OPVVI), Technické pomoc (OPTP), Integrovaný operační program (IOP) a všechny Regionální operační programy (ROPy).

Evropský sociální fond

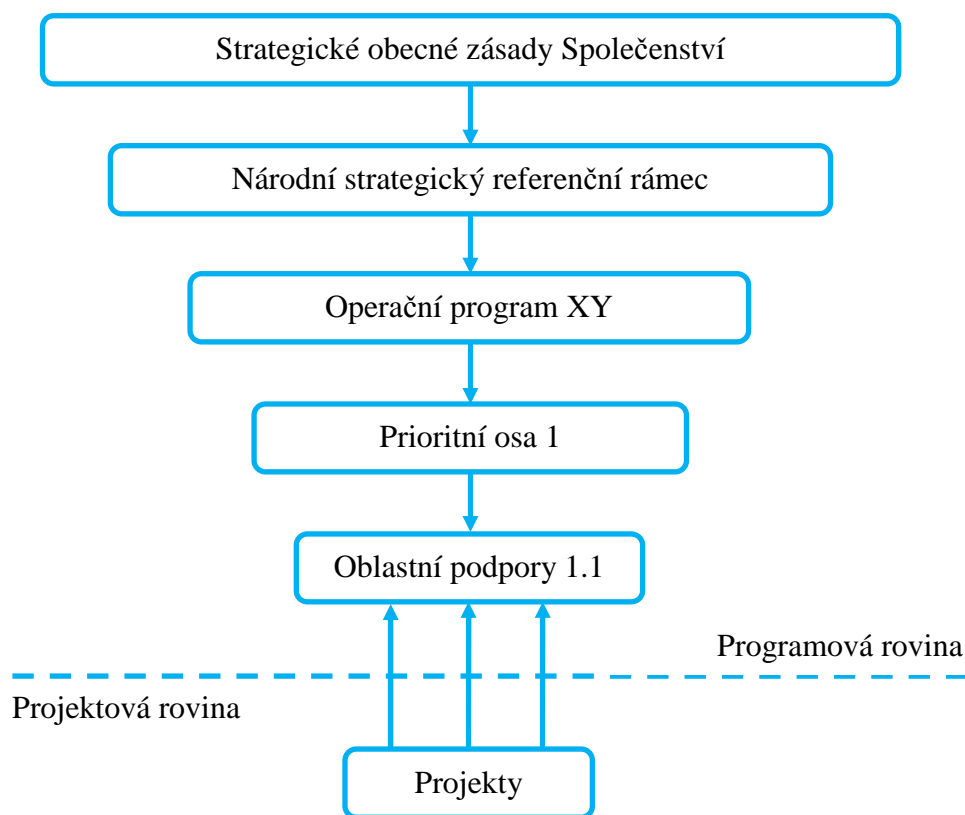
ESF byl založen roku 1960 za účelem zlepšení možnosti zaměstnávání osob a tím i ke zvyšování životní úrovně. Je tak nejvýznamnějším prostředkem sociální politiky a zaměstnanosti EU. Fond je zaměřen na boj s nezaměstnaností, rozvoj lidských zdrojů, podporu integrace nezaměstnaných a znevýhodněných skupin na trhu práce. Z ESF jsou podporovány neinvestiční (neinfrastrukturní) projekty.

Z ESF jsou v programovém období 2007 - 2013 financovány operační programy Lidské zdroje a zaměstnanost (OPLZZ), Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OPVK) a Praha – Adaptabilita (OPPA) (DVOŘÁČEK, 2005; VILAMOVÁ, 2004; PŘICHYSTAL, 2008).

2.3 Programové dokumenty

Programové dokumenty jsou základním předpokladem pro získání finanční podpory ze strukturálních fondů (DVOŘÁČEK, 2005). Jednotlivé programové dokumenty jsou navzájem provázané na základě zásady, kdy dokument pro vyšší úroveň je vždy rozvíjen dokumenty pro nižší úroveň až na úroveň jednotlivých projektů (VILAMOVÁ, 2005).

Soustavu strategických dokumentů znázorňuje obrázek 7.

Obrázek 7: Soustava strategických dokumentů

Zdroj: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU>

Strategické obecné zásady Společenství (SOZP)

Strategické zásady jsou dokumentem, který vypracovala Evropská komise, a který určuje základní priority programů pro současné programové období (<http://ec.europa.eu>).

Národní rozvojový plán (NRP)

Každý z členských států po stanovení cílů Evropskou komisí vytváří tzv. Národní rozvojový plán (PETŘÍČEK, 2007), který popisuje nejdůležitější rozvojové problémy země. Tento dokument je základním strategickým dokumentem pro získání podpory ze SF a FS, který určuje strukturu a zaměření způsobu podpory. Dokument je založen na prioritách států a regionů a slouží jako podklad pro vyjednávání o finanční pomoci. (VILAMOVÁ, 2005).

Vzhledem ke skutečnosti, že ne vždy musí platit, že se priority rozvoje státu shodují s těmi celoevropskými, dohodnutými všemi členskými státy EU, je nutné najít průnik mezi NRP a SOZP (www.strukturalni-fondy.cz).

Národní strategický referenční rámec (NSRR)

NSRR je strategický dokument, který si taktéž tvoří každý členský stát, a který musí být v souladu jak SOZP tak NRP, na jehož základě je vypracován. NSRR vymezuje strategii, kterou si členský stát zvolil, uvádí seznam celostátních a regionálních operačních programů, které chce provést a přibližné roční finanční přiděly těchto programů (<http://ec.europa.eu>).

Na základě NRP a NSRR Česká republika připravila pro programové období 2007 – 2013 systém 26 operačních programů. (PETŘÍČEK, 2007)

Operační programy (OP)

Operační programy jsou dokumenty, schválené Evropskou komisí a obsahující komplexní soubor priorit pro dané programovací období. Operační program může být financován z jednoho nebo více fondů (VILAMOVÁ, 2005, s. 30).

Operační programy jsou předkládány v rámci strategických obecných zásad a na základě NSRR. Každý z operačních programů se vztahuje k jednomu ze tří cílů, které byly definovány pro stávající programové období (<http://ec.europa.eu>).

Každý OP má následující strukturu:

- Úvod
- Zdůvodnění potřeby programu
- Popis strategie, cíle, vazba na ostatní operační programy, vztah k horizontálním tématům
- Konkretizace zaměření operačního programu - prioritní osy, oblasti podpory, typy projektů realizovatelných v rámci dané oblasti podpory, vymezení příjemců podpory, monitorovací indikátory apod.
- Finanční zajištění programu, rozdělení prostředků mezi jednotlivé prioritní osy
- Popis řízení operačního programu - role institucí zapojených do řízení programu, způsob monitorování, hodnocení, kontrola, publicita
- Přílohy (www.strukturalni-fondy.cz)

Operační programy představují mezistupeň mezi evropskými fondy a příjemci podpory v členských státech a regionech.

Již zmíněných 26 OP vyjednaných pro období 2007 – 2013 je zaměřeno následovně:

- Tématické OP (8 programů)
- Regionální OP (7 programů)
- OP Praha (2 programy)
- Evropská územní spolupráce (9 programů)

Tabulka 7: Přehled operačních programů pro programové období 2007 - 2013

Tématické operační programy	Integrovaný operační program OP Podnikání a inovace OP Životní prostředí OP Doprava OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost OP Výzkum a vývoj pro inovace OP Lidské zdroje a zaměstnanost OP Technická pomoc	21,23 mld. eur
Regionální operační programy	ROP NUTS II Severozápad ROP NUTS II Severovýchod ROP NUTS II Střední Čechy ROP NUTS II Jihozápad ROP NUTS II Jihovýchod ROP NUTS II Moravskoslezsko ROP NUTS II Střední Morava	4,66 mld. eur
Operační Programy Praha	OP Praha Adaptabilita OP Praha Konkurenceschopnost	0,42 mld. eur
Evropská územní spolupráce	OP Mezinárodní spolupráce OP Nadnárodní spolupráce ESPON 2013 INTERACT II OP Přeshraniční spolupráce Česká republika - Bavorsko 2007 - 2013 OP Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polsko 2007 - 2013 OP Přeshraniční spolupráce spolupráce Česká republika - Rakousko 2007 – 2013 OP Přeshraniční spolupráce Česká republika - Sasko 2007 -2013 OP Přeshraniční spolupráce Česká republika – Slovensko 2007 - 2013	0,39 mld. eur

Zdroj: Vlastní zpracování

OP jsou rozpracovány do dílčích programů nebo do tzv. prioritních os (PETŘÍČEK, 2007, s. 88). Prioritní osy jsou součástí každého strategického dokumentu a jejich úkolem je konkrétnější vymezení, na co mohou být finanční prostředky vynaloženy. Prioritní osy bývají naplňována prostřednictvím dílčích oblastí (příp. podoblastí) podpory.

Klíčem k čerpání dotace je kvalitně zpracovaný projekt. Subjekt, žádající o finanční podporu z fondů EU, musí nejprve svůj projekt předložit řídicímu orgánu. U tématicky zaměřených OP jsou řídicími orgány resortní ministerstva, u územně vymezených OP to

jsou územní celky odpovídající jednomu nebo více krajům, zřízeným za účelem přijímání dotací z evropských fondů.

Integrovaný operační program (IOP)

Program byl schválen Evropskou komisí 20. 12. 2007. Řídícím orgánem je Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. IOP se zaměřuje na celou řadu oblastí. Jedná se například o rozvoj informačních technologií ve veřejné správě, zlepšování dostupnosti v oblasti sociálních služeb, veřejného zdraví, služeb zaměstnanosti, bezpečnosti, prevence a řešení rizik, podporu cestovního ruchu a kulturního dědictví, bydlení a rozvoj systémů tvorby územních politik.

IOP je zaměřen především na aktivity v rámci cíle „Konvergence“ a z části pak na cíl „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“.

Program je spolufinancovaný s ERDF a bylo na něj vyčleněno 1,58 mld. EUR, z čehož na cíl „Konvergence“ je vyčleněno 1,55 mld. EUR a zbývající část necelých 30 mil. EUR pro cíl „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“

IOP je rozdělen do následujících 6 prioritních os:

- Prioritní osa 1 Modernizace veřejné správy
- Prioritní osa 2 Zavádění ICT v územní veřejné správě
- Prioritní osa 3 Zvýšení kvality a dostupnosti veřejných služeb
- Prioritní osa 4 Národní podpora cestovního ruchu
- Prioritní osa 5 Národní podpora územního rozvoje
- Prioritní osa 6 Technická pomoc (www.strukturalni-fondy.cz)

Operační program Podnikání a inovace (OPPI)

OPPI je detailněji popsán v kapitole 3.

Operační program Životní prostředí (OPŽP)

OPŽP je operačním program v cíli „Konvergence“, a jak název napovídá, je zaměřen na zlepšování kvality prostředí a zdraví obyvatel.

Program byl schválen Evropskou komisí 20. 12. 2007 a je na něj z evropských fondů vyčleněno 4,92 mld. EUR a je tak z pohledu finančních prostředků druhým největším českým operačním programem. Program je spolufinancován jak z ERDF tak EF.

Řídícím orgánem je Ministerstvo životního prostředí ČR.

OPŽP je členěn do 8 prioritní os:

- Prioritní osa 1 Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní
- Prioritní osa 2 Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí
- Prioritní osa 3 Udržitelné využívání zdrojů energie
- Prioritní osa 4 Zkvalitnění nakládání z odpady a odstraňování starých ekologických zátěží
- Prioritní osa 5 Omezení průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik
- Prioritní osa 6 Zlepšení stavu přírody a krajiny
- Prioritní osa 7 Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu
- Prioritní osa 8 Technická pomoc (www.strukturalni-fondy.cz)

Operační program Doprava (OPD)

Operační program Doprava byl schválen Evropskou komisí 11. 12. 2007 a je zaměřen na zkvalitnění infrastruktury a vzájemné propojení železniční, silniční a říční dopravy v rámci sítí TEN-T (transevropské dopravní sítě), rozvoj pražského metra.

Program realizovaný v cíli „Konvergence“ je spolufinancován z ERDF a EF, z kterých je na něj vyčleněno 5,77 mld. EUR. Z pohledu finančních prostředků je tak největším českým operačním programem.

Řídícím orgánem je Ministerstvo dopravy ČR.

OPD obsahuje 7 prioritních os:

- Prioritní osa 1 Modernizace železniční sítě TEN-T
- Prioritní osa 2 Výstavba a modernizace dálniční a silniční sítě TEN-T
- Prioritní osa 3 Modernizace železniční sítě mimo síť TEN-T
- Prioritní osa 4 Modernizace silnic I. třídy mimo TEN-T
- Prioritní osa 5 Modernizace a rozvoj pražského metra a systémů řízení silniční dopravy v hl. m. Praze
- Prioritní osa 6 Podpora multimodální nákladní přepravy a rozvoj vnitrozemské vodní dopravy

- Prioritní osa 7 Technická pomoc (www.strukturalni-fondy.cz)

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OPVK)

Operační program spadající jak pod cíl „Konvergence“ tak cíl „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“ byl schválen Evropskou komisí 12. 10. 2007 a je programem v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Je zaměřen na zkvalitnění a modernizaci jednotlivých systémů vzdělávání, jejich propojení do uceleného systému celoživotního vzdělávání a zlepšení podmínek ve oblasti výzkumu a vývoji.

OPVK je spolufinancován z ESF a je na něj vyčleněno 1,83 mld. EUR.

Program je rozdělen do 5 prioritní os:

- Prioritní osa 1 Počáteční vzdělávání
- Prioritní osa 2 Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj
- Prioritní osa 3 Další vzdělávání
- Prioritní osa 4 Systémový rámec celoživotního vzdělávání
- Prioritní osa 5 Technická pomoc (www.strukturalni-fondy.cz)

Operační program Výzkum a vývoj pro inovace (VaVpI)

VaVpI je programem patřícím pod cíl „Konvergence“ a byl schválen Evropskou komisí 1. 10. 2008. Je zaměřen na podporu vědy - posilování výzkumného, vývojového a proinovačního potenciálu ČR, a to zejména prostřednictvím vysokých škol, výzkumných institucí a jejich spolupráce se soukromým sektorem. Podporuje budování nových výzkumných a vývojových pracovišť a jejich vybavení moderní technikou a rovněž je zaměřen na zvyšování kapacity terciárního vzdělávání.

Program je spolufinancován z ERDF a je druhým z programů v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Z evropských fondů je na něj vyčleněno 2,07 mld. EUR

Program obsahuje 5 prioritní os:

- Prioritní osa 1 Evropská centra excelence
- Prioritní osa 2 Regionální VaV centra
- Prioritní osa 3 Komercializace a popularizace VaV
- Prioritní osa 4 Infrastruktura pro výuku na vysokých školách spojenou s výzkumem a s přímým dopadem na nárůst lidských zdrojů pro výzkumné a vývojové aktivity

- Prioritní osa 5 Technická pomoc (www.strukturalni-fondy.cz)

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost (OPLZZ)

Operační program schválený Evropskou komisí 16. 10. 2007 je jedním z hlavním programů zaměřených na neinvestiční projekty. *„Je zaměřen na snižování nezaměstnanosti, podporu profesního vzdělávání, začleňování sociálně vyloučených obyvatel zpět do společnosti a zvyšování kvality veřejné správy a mezinárodní spolupráci v uvedených oblastech.“*

OPLZZ patří mezi vícecílové operační programy - spadá tak pod cíl „Konvergence“ a „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“. Program je spolufinancován z ESF a je na něj vyčleněno 1,84 mld. EUR. Řídícím orgánem je Ministerstvo sociálních věcí ČR. OPLZZ tvoří 6 prioritní os:

- Prioritní osa 1 Adaptabilita
- Prioritní osa 2 Aktivní politika trhu
- Prioritní osa 3 Sociální integrace a rovné příležitosti
- Prioritní osa 4 Veřejná správa a veřejné služby
- Prioritní osa 5 Mezinárodní spolupráce
- Prioritní osa 6 Technická pomoc (PŘICHYSTAL, 2008)

Operační program Technická pomoc (OPTP)

OPT současně spadající pod cíl „Konvergence“ a cíl „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“ je zaměřen na podporu ostatních programů.

Na program je vyčleněna částka 0,23 mld. EUR a je spolufinancován z EFDF. Řídícím orgánem je Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.

OPT tvoří 8 prioritních os – 4 pro každý cíl:

- Podpora řízení a koordinace
- Monitorování
- Administrativní a absorpční kapacita
- Publicita (www.strukturalni-fondy.cz)

3 OPERAČNÍ PROGRAM PODNIKÁNÍ A INOVACE (OPPI)

OPPI je operačním programem v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu, který byl schválen Evropskou komisí dne 3. 12. 2007 a navazuje na OPPP realizovaný v programovém období 2004 - 2006. Je hlavním programovým dokumentem realizace HSS v sektoru průmyslu a služeb a důležitým prostředkem realizace Koncepce rozvoje malého a středního podnikání na období 2007 - 2013. Text kapitoly 3 vychází z programového dokumentu „Operační program podnikání a inovace“.

„Cílem OPPI je zvýšení konkurenceschopnosti české ekonomiky a přiblížení výkonnosti sektoru průmyslu a služeb na úroveň předních průmyslových zemí Evropy. Je zaměřený na podporu rozvoje podnikatelského prostředí a podporu přenosu výsledků výzkumu a vývoje do podnikatelské praxe. Podporuje rozvoj nových a stávajících firem, jejich inovační potenciál a využívání moderních technologií a obnovitelných zdrojů energie. Umožňuje zkvalitnění infrastruktury a služeb pro podnikání a navazování spolupráce mezi podniky a vědeckovýzkumnými institucemi.“

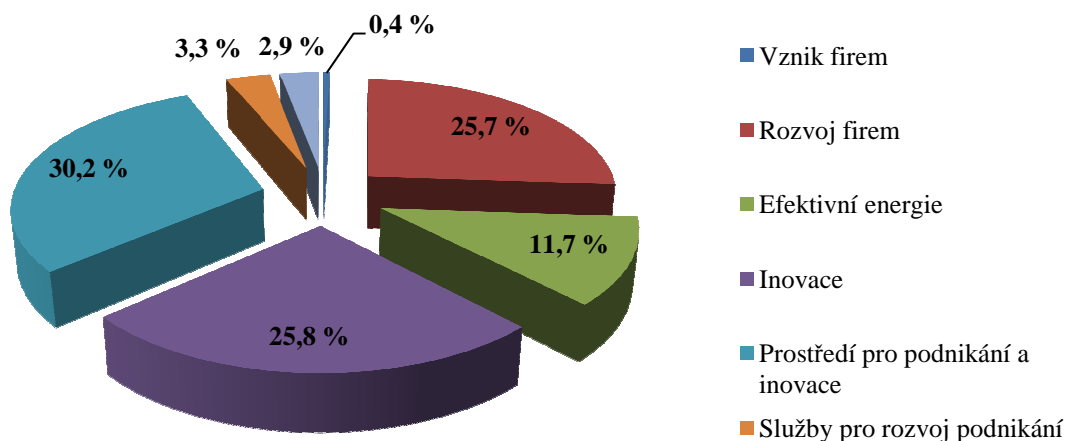
OPPI patří mezi tematické operační programy v cíli Konvergence. Vztahuje se tak na celé území České republiky kromě hl. m. Prahu. Je spolufinancován z ERDF, z kterého je na něj vyčleněno 3,04 mld. EUR (což tvoří přibližně 11,4% všech finančních prostředků z evropských fondů určených pro Českou republiku) a je tak z pohledu finančních prostředků třetím největším českým operačním programem. Z českých veřejných zdrojů je financování programu navýšeno o dalších 0,54 mld. EUR.

Tyto finanční prostředky jsou rozděleny mezi 7 prioritních os programu. Prioritní osy rozdělují program na logické celky, které jsou dále konkretizovány prostřednictvím oblastí podpor. Oblasti podpory pak určují, jaké typy projektů mohou být v rámci dané osy podpořeny.

Prioritní osou s největším množstvím alokovaných prostředků je prioritní osa „Prostředí pro podnikání a inovace“. Z celkové částky přesahující 3 mld. EUR je na tuto prioritní osu vyčleněna více než třetina, konkrétně 1,1 mld. EUR. Téměř třetina finančních prostředků je

rovněž vyčleněna na osy „Inovace“ a „Rozvoj firem“. Naopak nejmenším finančním badžetem disponuje prioritní osa „Vznik firem“. Jeho výše činí pouze 15,7 mil. EUR .

Graf 1: *Financování prioritních os OPPI*

Zdroj: Zpracování vlastní dle dat uvedených na <http://www.strukturalni-fondy.cz>

3.1 Prioritní osy a oblasti podpory OPPI

V OPPI bylo vymezeno 7 prioritních os. Šest os je zaměřeno věcně a jedna na technickou pomoc.

Prioritní osy jsou v souladu s cílem NSSR pro oblast podnikání. Tímto cílem je růst konkurenceschopnosti podnikatelského odvětví, zejména v oblasti zboží a služeb.

Prioritní osa 1 – Vznik firem

Prioritní osu 1 tvoří dvě oblasti podpory zaměřené na vytváření podmínek pro vznik nových firem. Osa je zaměřena na zvyšování motivace k zahájení podnikání, zintenzivnění aktivity MSP a vytvoření podmínek pro využití nových finančních nástrojů pro zahájení podnikání. Příjemci podpory jsou převážně MSP.

1.1 Podpora začínajícím podnikatelům

- smyslem podpory je posílení a rozvoj aktivit podnikatelů, kteří vystupují do podnikání poprvé nebo s delším časovým odstupem, kteří se

zaměřují zejména na realizaci projektů v oblasti nových technologií a konkurenceschopných výrobků a služeb

1.2 Využití nových finančních nástrojů

- cílem je stimulovat vznik nových inovačních firem prostřednictvím odpovídajících finančních nástrojů
- podpora investic pro rozvoj MSP prostřednictvím nástrojů rizikového kapitálu především formou majetkových účastí nebo quasiequity forem financování

Prioritní osa 2 – Rozvoj firem

Prioritní osu Rozvoj firem tvoří dvě oblasti podpory, jejichž cílem je zvýšení konkurenceschopnosti podniků zaváděním nových výrobních technologií, zintenzivnění rozvoje informačních a výrobních technologií a služeb pro podnikání.

2.1 Bankovní nástroje podpory MSP

- cílem je zvýšení konkurenceschopnosti MSP prostřednictvím podpory, která je poskytovaná realizace rozvojových podnikatelských projektů prostřednictvím bankovních nástrojů

2.2 Podpora nových výrobních technologií, ITC a vybraných strategických služeb

- cílem je ve vybraných regionech stimulovat rozvoj MSP podporou investic do moderních technologií, zvyšování úrovně ICT infrastruktury v podnicích

Prioritní osa 3 – Efektivní energie

Prioritní osa Efektivní energie zahrnuje jednu oblast podpory. Cílem této prioritní osy je zvýšení účinnosti užití energií v průmyslu a využití obnovitelných a druhotných zdrojů energie (kromě podpory spaloven).

3.1 Úspory energie a obnovitelné zdroje energie

- cílem oblasti podpory Úspory energie a obnovitelné zdroje energie je snížení energetické náročnosti českého průmyslu, omezení dovozu energetických komodit, snížení spotřeby fosilních primárních zdrojů energie a podpora podnikatelů v oblasti využití využitelné energie

Prioritní osa 4 – Inovace

Prioritní osa 4 obsahuje dvě oblasti podpory, jejichž cílem je posílení inovačních aktivit podniků jak technického (inovace produktů a procesů) tak netechnického charakteru (organizační a marketingové inovace), včetně rozvoje spolupráce s výzkumnými a vývojovými organizacemi.

4.1 Zvyšování inovační výkonnosti podniků

- cílem je stimulovat inovační aktivity MSP, zlepšit patentové aktivity podniků, vědeckovýzkumných institucí a vysokých škol (zvýšit intenzitu využívání nástrojů ochrany práv průmyslového vlastnictví)

4.2 Kapacity pro průmyslový výzkum a vývoj

- cílem je zvýšení vývojové, výzkumné a inovační kapacity MSP, zvýšení počtu podnikatelských subjektů vykonávajících vlastní vývoj, výzkum a inovace a prohloubení spolupráce těchto podniků s vývojovými a výzkumnými institucemi

Prioritní osa 5 – Prostředí pro podnikání a inovace

Prioritní osu 5 tvoří tři oblasti podpory a je zaměřena na vytváření infrastruktury pro podnikatele (zejména u inovačně zaměřených projektů), na rozšíření a zkvalitnění spolupráce podnikatelských subjektů se vzdělávacími institucemi a institucemi z oblasti vývoje a výzkumu. Dále se zaměřuje na tvorbu infrastruktury v oblasti vzdělávání a rozvoji lidských zdrojů

Projekty realizované v rámci této prioritní osy podnikatelskými a veřejnými subjekty mají možnost financování formou tzv. PPP projektů, které jsou založeny na spolupráci těchto dvou sektorů.

5.1 Platformy spolupráce

- tato oblast je zaměřena na vytvoření infrastruktury pro rozvoj spolupráce mezi podniky a vědeckovýzkumnými a vzdělávacími institucemi a rovněž na zkvalitnění infrastruktury pro inovační podnikání

5.2 Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů

- cílem oblasti podpory je rozvoj infrastruktury v oblasti vzdělávání a rozvoje lidských zdrojů a to nejen v podnicích, ale také institucích, které podnikům tyto služby poskytují

5.3 Infrastruktura pro podnikání

- cílem je zkvalitnění a rozšíření infrastruktury pro podnikání v oblasti nemovitostí (výstavba a rozvoj průmyslových parků, výstavba hal při prioritním využití objektů a pozemků typu brownfields).

Prioritní osa 6 – Služby pro rozvoj podnikání

Prioritní osa Služba pro rozvoj podnikání je tvořena dvěma oblastmi podpory, které jsou zaměřeny na rozvoj a využití poradenských a informačních služeb pro podniky.

6.1 Podpora poradenských služeb

- cílem je rozvoj sítě poradenských služeb pro podnikatelské subjekty a inovace

6.2 Podpora marketingových služeb

- podpora je zaměřena na vzdělávací, poradenské a informační služby v oblasti zahraničního obchodu s cílem zvýšit marketingovou připravenost a posílit mezinárodní konkurenceschopnost MSP

Prioritní osa 7 – Technická pomoc

Z této prioritní osy jsou financovány aktivity související s přípravou, řízením, implementací, hodnocením, publicitou a kontrolou operačního programu. Jedná se o všechny podpůrné aktivity, které jsou prováděné Řídícím orgánem OPPI.

7.1 Technická pomoc při řízení a implementaci OPPI

- z této oblasti podpory jsou financovány kromě aktivit souvisejících s přípravou, řízením, implementací, hodnocením, publicitou a kontrolou operačního programu, také náklady na odměňování zaměstnanců, kteří se na těchto aktivitách podílejí, dále náklady spojené se zasedáním hodnotících komisí, Monitorovacího výboru

7.2 Ostatní technická pomoc

- z této oblasti je financováno především zpracování studií a analýz, propagace a publicita programu, dále pak například semináře a workshopy

3.2 Programy podpory OPPI

Věcné prioritní osy 1 – 6 a jejich oblasti podpor jsou realizovány prostřednictvím jednotlivých programů podpory.

Progres

Program „Progres“ realizuje prioritní osu „Rozvoj firem“, jehož cílem je umožnit realizaci rozvojových projektů malých podniků s kratší historií.

Podpora je poskytována formou:

- podřízených úvěrů,
- zvýhodněných úvěrů a zvýhodněných záruk s finančním příspěvkem k zaručovanému úvěru.

Start

Program realizuje prioritní osu „Vznik firem“ a navazuje na stejnojmenný program realizovaný již v programovém období 2004 – 2006 z OPMP. Jeho cílem je prostřednictvím bezúročného úvěru nebo formou zvýhodněné záruky s finančním příspěvkem podpořit realizaci podnikatelských záměrů drobných podnikatelů, kteří do podnikání vstupují poprvé nebo s delším časovým odstupem.

Záruka

Program realizuje prioritní osu „Rozvoj firem“. Cílem programu je podnikatelským subjektům usnadňovat realizaci projektů zaměřených na inovace a tím zvyšovat jejich konkurenceschopnost. Podpora je poskytována formou zvýhodněných záruk, zvýhodněných záruk s finančním příspěvkem k zaručovanému úvěru.

Rozvoj

Program „Rozvoj“ realizuje prioritní osu „Rozvoj firem“. Cílem programu je podpořit růst konkurenceschopnosti MSP, zlepšení jejich pozic na trhu prostřednictvím podpory zavádění progresivních technologií. Podpora je zaměřena především na projekty s růstovým potenciálem a projekty přispívající k odstranění regionálních disparit z oblasti zpracovatelského průmyslu a obchodu a aktivity průřezových odvětví, jako jsou biotechnologie, nanotechnologie, aj.

Podpora je poskytována formou dotace ve výši 1 – 20 mil. Kč.

ICT a strategické služby

Tento program realizuje rovněž prioritní osu „Rozvoj firem“ s cílem podpořit konkurenceschopnost a růst sektoru ICT, nabídku nových IS, nových softwarových produktů a služeb. Program je dále zaměřen na informační a znalostní společnost, zvyšování dostupnosti informací o produktech ICT. Jeho snahou je také podpora strategických služeb majících úzkou návaznost na ICT a s výrazným mezinárodním zaměřením. Mezi aktivity podporované v rámci programu patří tvorba nových IS/ICT řešení a aplikací, centra pro návrh a implementaci IS/ICT, centra sdílených služeb, centra zákaznické podpory a centra oprav high-tech výrobků a technologií. Podpora je poskytována formou dotace ve výši od jednoho do sta milionu korun.

ICT v podnicích

Program „ICT v podnicích“ realizuje prioritní osu „Rozvoj firem“ a jeho cílem je zvýšit konkurenceschopnost MSP pomocí vyššího využívání potenciálu podniků v oblasti pořizování a rozšiřování informačních systémů. Podpora je poskytována formou dotace, jejíž výše činí maximálně 20 mil. Kč.

Ekoenergie

Program realizuje prioritní osu „Efektivní energie“ a jeho snahou je podpořit aktivitu podniků v oblasti snižování energetické zátěže, snížení spotřeby primárních zdrojů energie a využívání obnovitelných a druhotných zdrojů energie. Podpora je poskytována formou dotace ve výši 0,5 – 100 mil. Kč. Kč nebo podřízených úvěrů s finančním příspěvkem ve výši až 50 mil. Kč přičemž formy nelze kombinovat.

Inovace

Program „Inovace“ realizuje prioritní osu „Inovace“. Cílem programu je podpora inovační aktivity podniků v oblasti výroby a služeb. Je zaměřena na realizaci inovačních projektů a projektů veřejných výzkumných institucí, vysokých škol, MSP, které směřují k ochraně práv průmyslového vlastnictví.

Potenciál

Program realizuje prioritní osu „Inovace“ a jeho cílem je posílení vývojových kapacit podniků a jejich spolupráce s institucemi, zaměřenými na vědu a výzkum. Podpora je poskytována formou dotace ve výši 1 – 100 mil Kč.

Spolupráce

Program realizuje prioritní osu „Prostředí pro podnikání a inovace“. Program podporuje vznik a rozvoj kooperačních odvětvových seskupení (klastrů, pólů excelence, technologických platforem a kooperačních projektů).

Podpora je poskytována formou dotací.

Prosperita

Program „Prosperita“ je dalším programem, který realizuje prioritní osu „Prostředí pro podnikání a inovace“ a jeho cílem je podpora zakládání a rozvoj subjektů v oblasti průmyslového výzkumu, technologického vývoje a inovací. Podpora je poskytována formou dotací ve výši 5 – 300 mil. Kč u projektů, které obsahují stavební práce a ve výši 1 – 30 mil Kč u projektů, které stavební práce neobsahují.

Školící střediska

Program „Školící střediska“ rovněž podporuje prioritní osu „Prostředí pro podnikání a inovace“. Program má za úkol zajistit kvalitní vybavení školících středisek, zázemí pro vzdělávání a činnosti související s rozvojem lidských zdrojů.

Nemovitosti

Prioritní osu „Prostředí pro podnikání a inovace“ podporuje také program „Nemovitosti“, který se snaží podpořit vznik a rozvoj podnikatelských nemovitostí. Podporuje poskytována formou dotace

Poradenství

Program realizuje prioritní osu „Služby pro rozvoj podnikání“ a jeho cílem je zlepšení kvality a dostupnosti poradenských služeb pro MSP.

Marketing

Program realizuje prioritní osu „Služby pro rozvoj podnikání“. Cílem tohoto programu je posílení konkurenceschopnosti podniků na mezinárodní úrovni (účast na zahraničních veletrzích a výstavách). Podpora je poskytována formou dotace ve výši 0,1 – 20 mil. Kč na realizaci individuálních projektů a v maximální výši 100 tis. Kč při účasti na specializovaných zahraničních výstavách a veletrzích.

4 PODNIKÁNÍ V LIBERECKÉM KRAJI

4.1 Charakteristika Libereckého kraje

Liberecký kraj leží na severu České republiky. Území kraje tvoří severní část České kotliny, Jizerské hory, západní Krkonoše s Krkonošským podhůřím a východ Lužických hor. Svou severní částí tvoří státní hranici s Německem (20 km) a Polskem (130 km). Jeho východní část sousedí s Královéhradeckým krajem, jižní s krajem Středočeským a západní s Ústeckým krajem.

Liberecký kraj vznikl v roce 2000 a se skládá ze 4 okresů – Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec a Semil. Od roku 2003 se na jeho území nachází 10 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 21 územních obvodů pověřených obcí.

Liberecký kraj je rozdělen do 215 samosprávných obcí.

Liberecký kraj se rozkládá na ploše 3 163 km² a tvoří tak jen 4% rozloha České republiky. Z celkové rozlohy kraje tvoří 44,3 % zemědělská půda.

K 31. 12. 2011 měl Liberecký kraj 438 558 obyvatel.

Liberecký kraj má převážně ekonomicko-průmyslový charakter s převahou průmyslu.

Po roce 1989 nastal poměrně značný rozvoj malého a středního podnikání, který byl zaměřený především na výrobu pro automobilový průmysl, stavebnictví a služby. Ve 2. polovině 90. let se také projevil příliv zahraničních firem. V posledních letech výrazně posílila pozice odvětví obchodu a dopravy.

V současné době je v Libereckém kraji zde rozvinuta především výroba a zpracování plastů, strojírenství a odvětví zpracovatelského průmyslu s úzkou vazbou na výrobu automobilů. V současné době tak dochází k významnému posílení subdodavatelského průmyslu napojeného na automobilovou výrobu. Tradiční textilní průmysl ztratil v důsledku hospodářské krize v posledních letech své dominantní postavení, stejně tak se hospodářská recese projevila i v průmyslu skla a bižuterie.

Zemědělství má pouze doplňkový charakter. Hlavními plodinami jsou obiloviny a pícniny v návaznosti na chov skotu.

Nezanedbatelnou součástí ekonomiky Libereckého kraje tvoří cestovní ruch.

Na území Libereckého kraje zasahuje také Euroregion Neisse-Nisa-Nysa, který je euroregionem tří hraničních nacházejících se na území hranic České republiky, Německa a Polska. K 31. 10. 2010 bylo členem euroregionu 135 českých obcí. Rozloha euroregionu je 12 436 km², z čehož 20% zaujímá české území, polská část tvoří 43, 1% a německá 36, 2% území euroregionu. Na území žije bylo k uvedené datu evidováno 1 605 547 obyvatel, z čehož podíl žijících na území České republiky je 27,3%, na polském území 35,4% a německém 37,3% (ČSÚ, 2011).

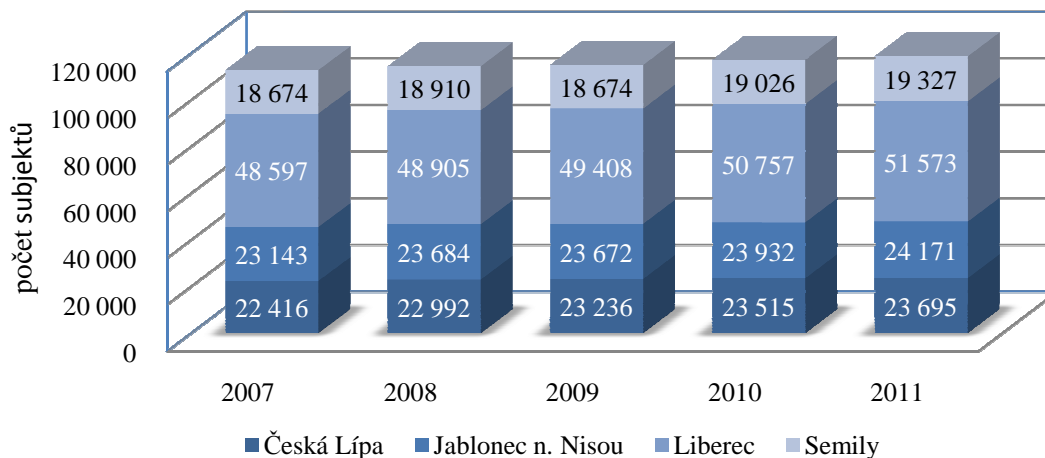
4.2 Podnikatelské prostředí v Libereckém kraji

Na území Libereckého kraje bylo k 31. 12. 2011 evidováno téměř 119 000 ekonomických subjektů, přičemž jen u necelé poloviny byla zjištěna aktivita. Oproti předchozímu roku tak došlo k nárůstu o 1,3%. Vývoj počtu ekonomických subjektů od roku 2007 v jednotlivých okresních městech Libereckého kraje znázorňuje graf 2.

Z územního hlediska tvoří největší část ekonomických subjektů, subjekty se sídlem v Liberci. Z celkového počtu tvoří ekonomické subjekty sídlící v Liberci 43,4%.

Z grafu 2 je dále zřejmé, že ve všech okresech Libereckého kraje došlo ve sledovaném období k nárůstu počtu ekonomických subjektů.

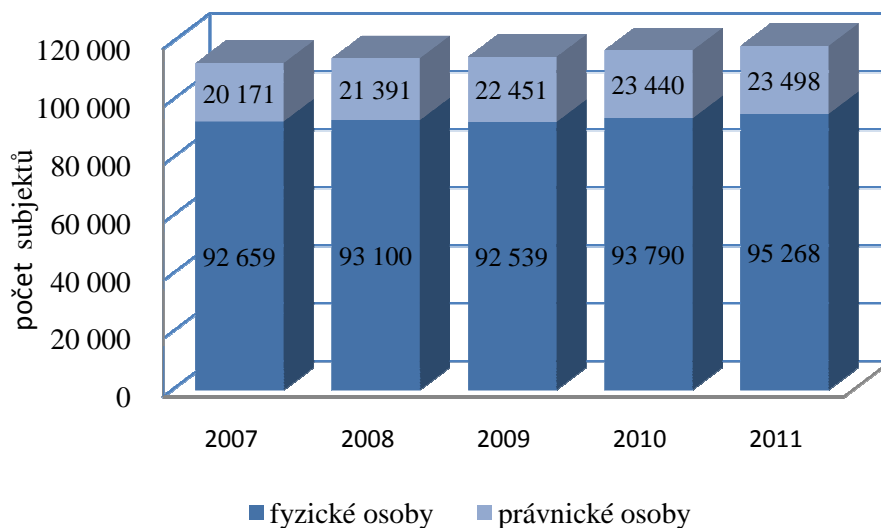
Graf 2: Vývoj počtu ekonomických subjektů v Libereckém kraji

Zdroj: ČSÚ, dostupné z: http://www.liberec.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/120206_res

Z hlediska právní formy podnikání tvoří dlouhodobě nejpočetnější skupinu fyzické osoby. K 31. 12. 2012 bylo v RES zapsáno 95 268 fyzických osob, což představuje 80,2% všech ekonomických subjektů. Graf č. 3 znázorňuje vývoj počtu ekonomických subjektů členěných podle právní formy v letech 2007 – 2011, grafu č. 4 pak zastoupení fyzických a právnických osob v jednotlivých okresech Libereckého kraje v roce 2011.

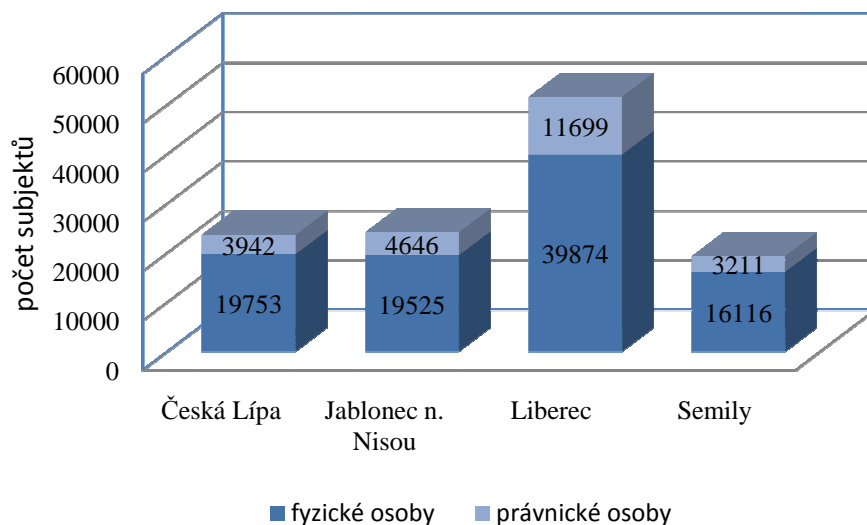
Graf 3 Vývoj počtu fyzických a právnických osob v Libereckém kraji

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů ČSÚ

Graf 4: Fyzické a právnické osoby podle krajů v Libereckém kraji v roce 2011

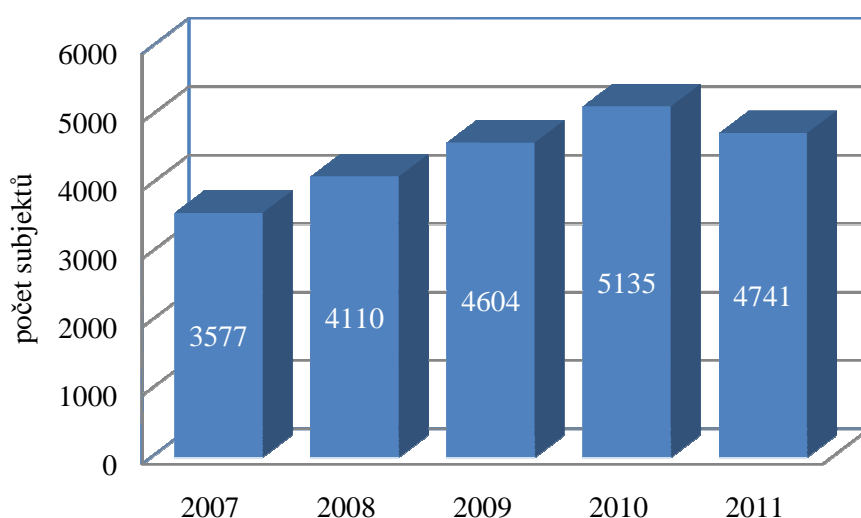
Zdroj: ČSÚ, dostupné z: http://www.liberec.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/120206_res

Právnické osoby tvoří zejména obchodní společnosti (k 31. 12. 2011 jich bylo 10 461), přičemž největší podíl mezi nimi zaujímají společnosti s ručeným omezením.

K 31. 12. 2011 tvořila tato právní forma 90,1% všech obchodních společností v Libereckém kraji. Druhé místo zaujímají veřejné obchodní společnosti, jejichž počet dosáhl ke konci loňského roku 502 subjektů, avšak jejich počet má klesající tendenci. Naopak k pozvolnému nárůstu dochází ve sledovaném období u akciových společností. K uvedenému datu jejich počet činil 496. Celkově se dá říci, že počet veřejných obchodních společností a akciových společností se ve struktuře obchodních společností snižuje ve prospěch společností s ručením omezeným.

Mezi právníckými osobami hrají důležitou roli také zahraniční podnikatelské subjekty. U těchto subjektů dochází k postupnému nárůstu, i když v posledním sledovaném roce došlo ke snížení jejich počtu o 7,7%. K 31. 12. 2011 tak jejich počet činil 4741 subjektů. Zahraniční subjekty tvoří více než 20% všech právníckých osob v Libereckém kraji.

Graf 5: Vývoj počtu zahraničních subjektů v Libereckém kraji

Zdroj: ČSÚ, dostupné z: http://www.liberec.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/120206_res

Podle převažující činnosti odpovídá členění RES sekcím a oddílům klasifikace ekonomických činností CZ–NACE (do roku 2009 členění podle OKEČ). Většina registrovaných subjektů (28 504 subjektů) působila ke konci roku 2011 v odvětví „Velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel“. Druhým nejpočetnějším odvětvím byl průmysl s 18 503 subjekty. V rámci průmyslu byla většina subjektů zaměřena na zpracovatelský průmysl. U 17 162 subjektů bylo hlavní činností v roce 2011 stavebnictví. Více než 12 000 subjektů je evidováno v odvětví vztahujících se k „Profesním, vědeckých a technickým činnostem.“ Struktura ekonomických subjektů z hlediska odvětví zůstává v posledních letech neměnná.

Z hlediska sektorové členění je více než polovina (63% subjektů k 31. 12. 2011) subjektů evidována v terciárním sektoru (sektoru poskytování služeb). Sekundární sektor (sektor průmyslových odvětví) tvoří zhruba 30% a v sektor primární (zemědělství, lesnictví, rybolov) pak 3,7%.

Členění ekonomických subjektů podle počtu zaměstnanců je z důvodů přehlednosti znárodněno tabulkou nikoli grafem. Většina podnikatelských subjektů počet svých zaměstnanců neuvádí nebo zaměstnance nemá. Do kategorie mikropodnik v roce 2011 spadalo 7927 podnikatelských subjektů a více než 250 zaměstnanců uvedlo 66 firem.

Tabulka 8: Členění ekonomických subjektů dle počtu zaměstnanců v Libereckém kraji

	2007	2008	2009	2010	2011
neuvedeno	72 847	69 372	69 292	71 276	72 935
bez zaměstnanců	28 942	34 103	35 091	35 593	35 784
1 – 9	8608	8613	8323	8197	7927
10 – 49	1900	1861	1788	1688	1636
49 – 249	457	469	430	410	417
250 a více	76	73	66	66	67
Celkem	114837	114 491	114 990	117 230	118 766

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů ČSÚ

5 ANALÝZA ČERPÁNÍ FINANČNÍ PROSTŘEDKŮ Z OPPI V LIBERECKÉM KRAJI

Následující kapitola je věnována analýze čerpání finančních prostředků v rámci operačního programu „Podnikání a inovace“ u projektů realizovaných v Libereckém kraji. Dále jsou v závěru kapitoly uvedeny konkrétní příklady úspěšně realizovaných projektů.

Použitá data

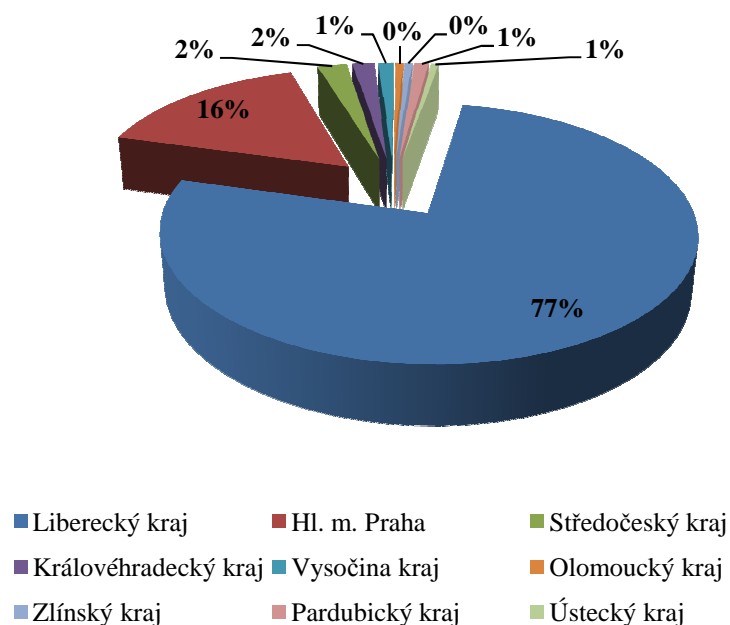
Analýza byla provedena za pomoci sekundárních dat. K analýze byla využita data veřejně přístupná Agenturou CzechInvest, platná ke dni 22. 4. 2012.

Veškeré výsledky se tak vztahují právě k tomu datu a v dalším textu na něj již nebude odkazováno.

Analyzovaný soubor a charakteristika úspěšných žadatelů

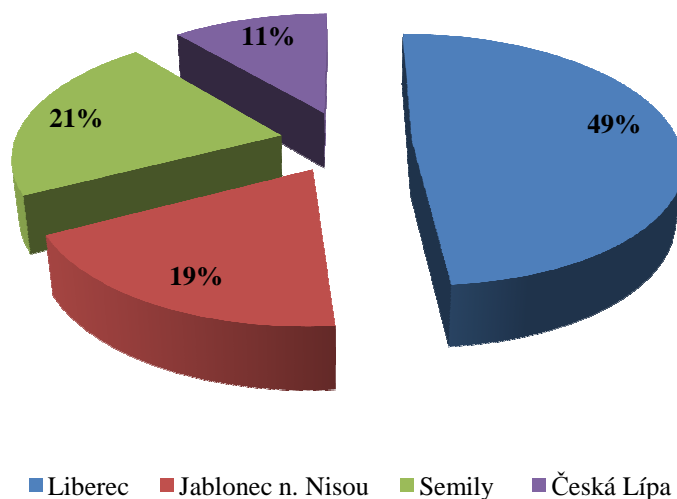
Analyzovaný soubor představují podnikatelské subjekty, které v programovém období 2007 – 2013 úspěšně žádaly o dotaci z OPPI a své projekty realizovali na území Libereckého kraje. Z celkového počtu 188 úspěšných žadatelů jich 34 nemá sídlo v Libereckém kraji. Více než polovina z těchto 34 subjektů má sídlo v hl. m. Praze. Dále jsou zde zastoupeny firmy se sídlem v kraji Královéhradeckém, Pardubickém, Olomouckém, Středočeském, Ústeckém, Zlínském a Vysočině.

Graf 6: Členění žadatelů dle sídla společnosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů Agentury Czechinvest

Graf 7: Podíl žadatelů se sídlem v Libereckém kraji dle okresních měst

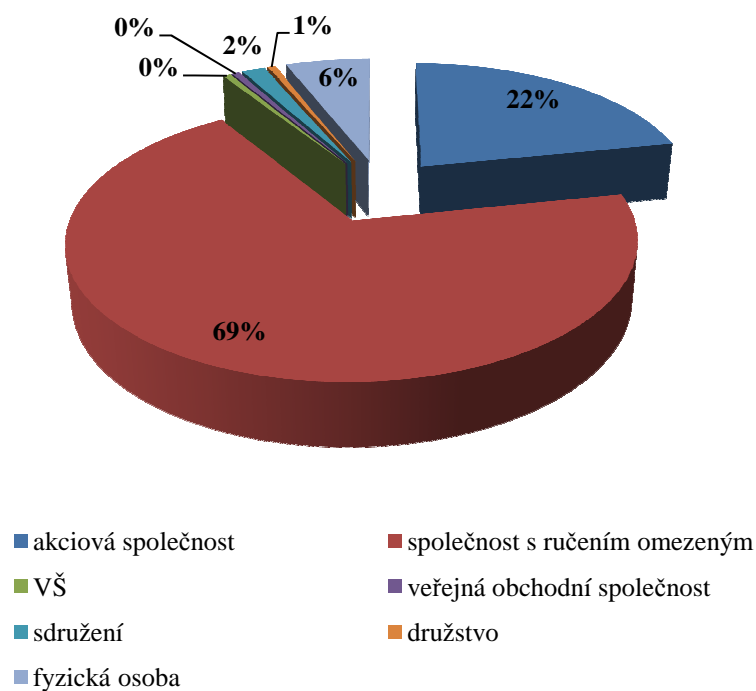

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů Agentury Czechinvest

Z hlediska právní formy jsou nejčastějším žadatelem o podporu společnosti s ručením omezeným. Tuto právní formu má 130 subjektů, což představuje 69% z celkového počtu

188 žadatelů. Dále následují akciové společnosti (41 subjektů), fyzické osoby (11 žadatelů), 3 sdružení a v jednom případě je žadatelem veřejná obchodní společnost, družstvo a VŠ.

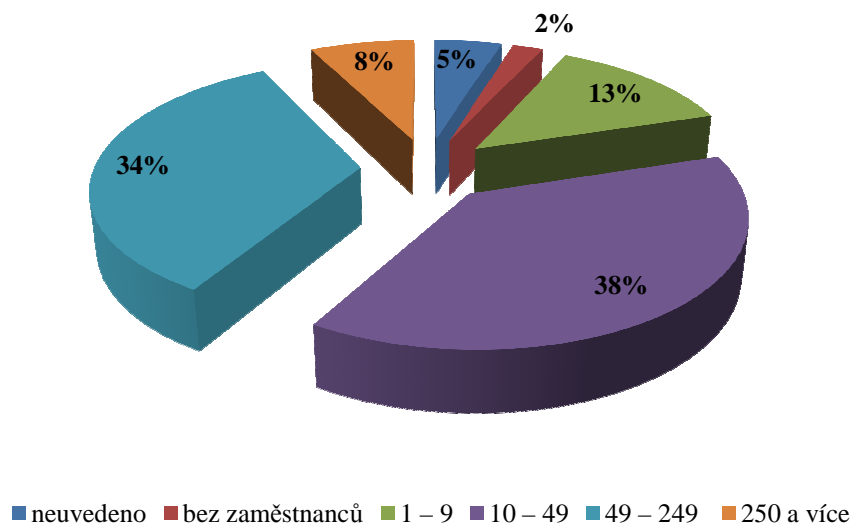
Graf 8: *Struktura žadatelů dle právní formy podnikání*

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů Agentury Czechinvest

Podle počtu zaměstnanců nejúspěšněji žádali o podporu podniky v kategorii malý podnik (10 – 49 zaměstnanců) – celkem 72 podniků. Následuje 64 podniků v kategorii střední podnik a 25 mikropodniků. Velkých podniků, tedy podniků s více než 249 zaměstnanci, žádalo úspěšně o dotaci celkem 14. Zbývající část počet zaměstnanců neuvádí nebo zaměstnance nemá.

Graf 9: Struktura žadatelů dle počtu zaměstnanců

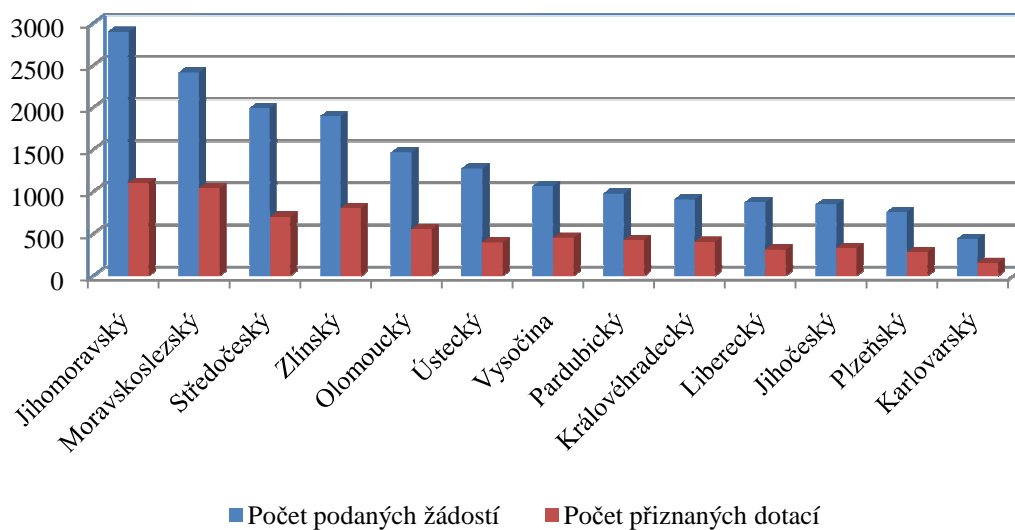

Zdroj: Zpracování vlastní na základě údajů z RES

Průběh a úspěšnost čerpání z OPPI

Celkový počet podaných žádostí v rámci OPPI v Libereckém kraji činil 876, z čehož 313 projektům byla přiznána dotace. Z celkového počtu 17 825 podaných žádostí v České republice to je 4,9%. Úspěšnost přiznaných dotací činí 35,7%. To řadí Liberecký kraj až na 10. místo v republice jak do počtu podaných žádostí tak i do úspěšnosti přiznaných dotací. Z hlediska počtu přiznaných dotací je na tom ještě o jedno místo hůře. Podíl přiznaných dotací činí v rámci České republiky 4,5%. Menší počet podaných žádostí má k uvedenému datu pouze kraj Jihočeský (848 žádostí), Plzeňský (758 žádostí) a Karlovarský (441 žádostí). Co do úspěšnosti přiznaných dotací se za Liberecký kraj s 35,3% úspěšností řadí kraj Středočeský, s 35,4% kraj Karlovarský a s nejmenší úspěšností vykazuje Ústecký kraj, a to 31,2%.

Graf 10: Přehled počtu podaných žádostí a přiznaných dotací dle krajů

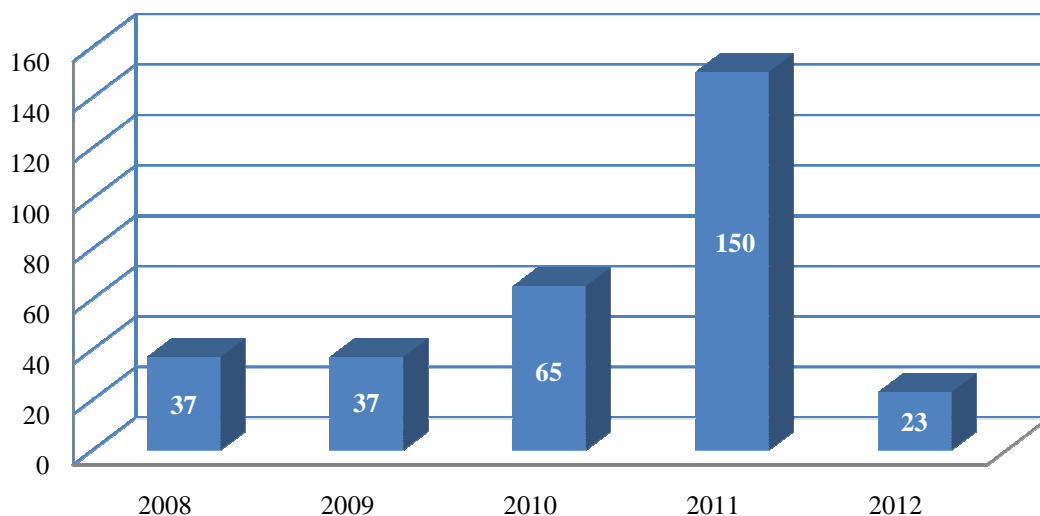

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů Agentury Czechinvest

Z pohledu finančních prostředků dosáhla celkově požadovaná výše podpory v programovém období 2007 – 2013 v Libereckém kraji částky 2 247 389 500 Kč, z nichž je v současné době proplaceno 964 193 517 Kč. Vývoj čerpání finanční prostředků zachycuje graf 12. Graf začíná rokem 2008 nikoli rokem 2007 z důvodů opožděného schválení OPPI, ke kterému došlo 3. 12. 2007, a tudíž tak v roce 2007 nedošlo k čerpání finančních prostředků na realizaci projektů. V roce 2011 došlo k téměř dvounásobnému navýšení požadovaných finančních prostředků oproti dvěma předcházejícím letům a za necelé první čtyři měsíce roku 2012 dosahuje požadovaná výše finanční podpory již téměř poloviny částky, která byla požadována za celý rok 2008, tedy v počátcích realizace programu. Graf 11 pak znázorňuje vývoj počtu podepsaných „Rozhodnutí o přiznání dotace“ v jednotlivých letech. Téměř polovina „Rozhodnutí o přiznání dotace“ byla podepsána v loňském roce, čemuž odpovídá i výše požadované podpory, která v daném roce dosahuje bezmála 45% celkového objemu požadovaných finančních prostředků od počátku realizace programu.

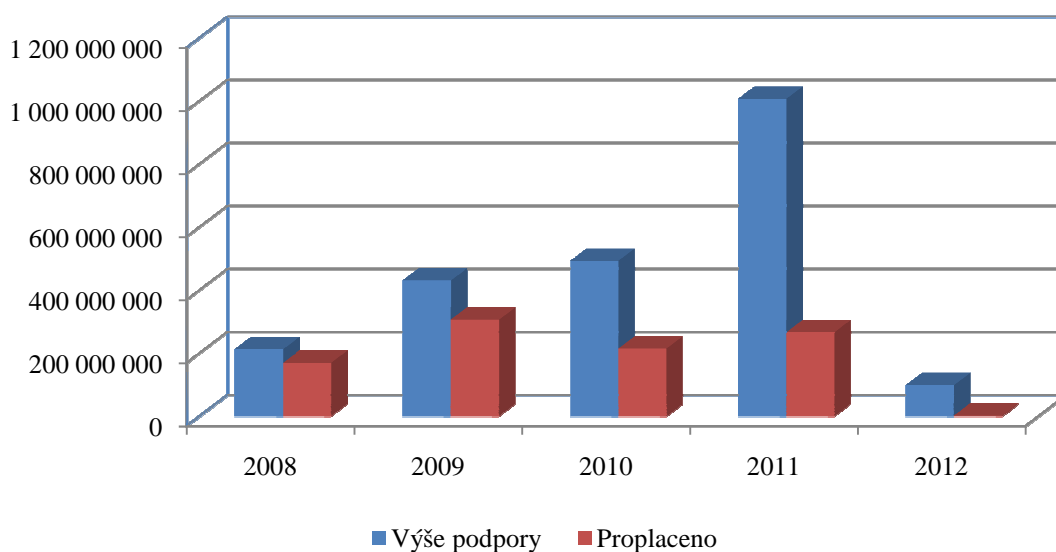

Graf 11: Vývoj počtu podepsaných Rozhodnutí o přiznání dotace

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů Agentury Czechinvest

Graf 12: Vývoj čerpání finančních prostředků z OPPI v Libereckém kraji (uvedeno v Kč)

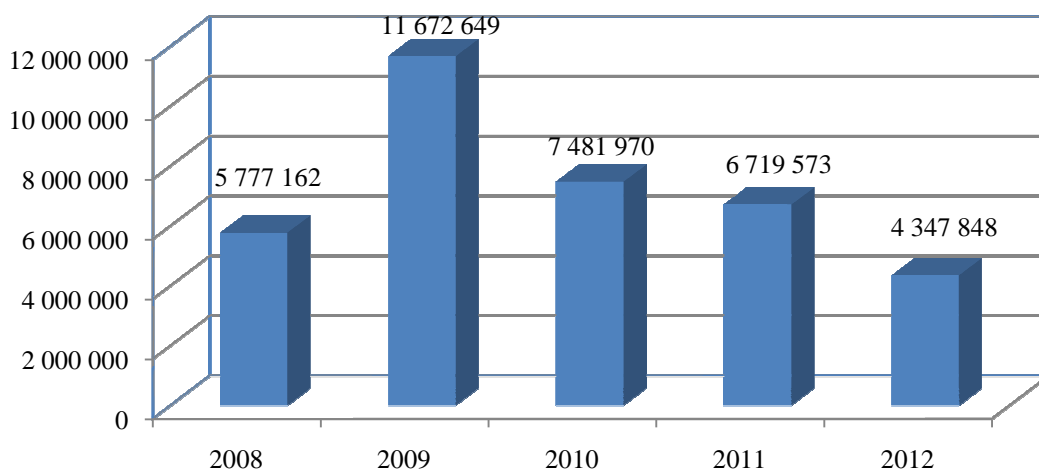
Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů Agentury Czechinvest

Nejnižší podpora, která byla od počátku realizace OPPI požadována, činila 18 000 Kč. Za pomoci této dotace byl v rámci programu „Inovace“ realizován projekt společnosti TEWIKO systems, s. r. o. „Regulátor TEWIKO“.

Naopak nejvyšší požadovaná dotace byla ve výši 75 000 000 Kč a sloužila k realizaci projektu firmy ELMARCO s. r. o. s názvem „Vybudování centra pro výzkum a vývoj nanovláken a technologie Nanospider™“ v rámci programu „Potenciál“. Dalším projektem, na který byla požadována finanční podpora ve stejné výši byl projekt firmy Inteva Products Czech Republic a.s. „Inovace komponenty pro automobilový průmysl ASD“ realizovaný v rámci programu „Inovace“.

Průměrná výše požadované podpory za dosavadní dobu realizace OPPI činí v Libereckém kraji 7 180 158 Kč. Průměrnou výši požadované podpory v jednotlivých letech realizace programu zachycuje graf 13.

Graf 13: Vývoj průměrné výše požadované podpory (uvedeno v Kč)

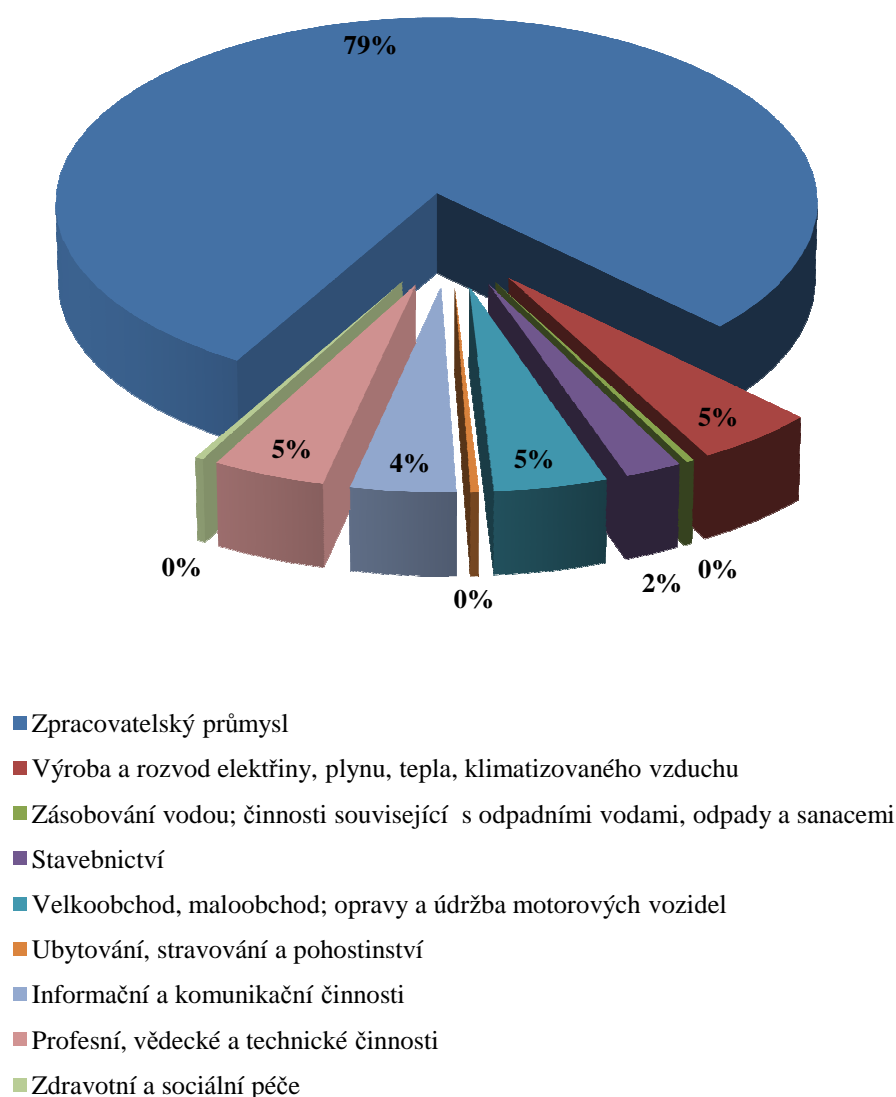

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů Agentury Czechinvest

V hlediska hlavního CZ-NACE (odvětvového hlediska) projektu je převážná část z 313 projektů z oblasti zpracovatelského průmyslu. Konkrétně jde o 247 projektů, z nichž se největší procento zaujímá CZ-NACE 28 „Výroba strojů a zařízení j. n.“.

Další podstatně menší podíl zaujímá s 15 projekty odvětví „Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla, klimatizovaného vzduchu“, s 14 projekty „Velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel“ a „Profesní, vědecké a technické činnosti“. Následuje „Stavebnictví“ s 13 projekty a po jednom projektu mají odvětví „Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi“, „Ubytování, stravování a pohostinství“ a „Zdravotní a sociální péče“.

Graf 14: *Struktura projektů z hlediska CZ-NACE*

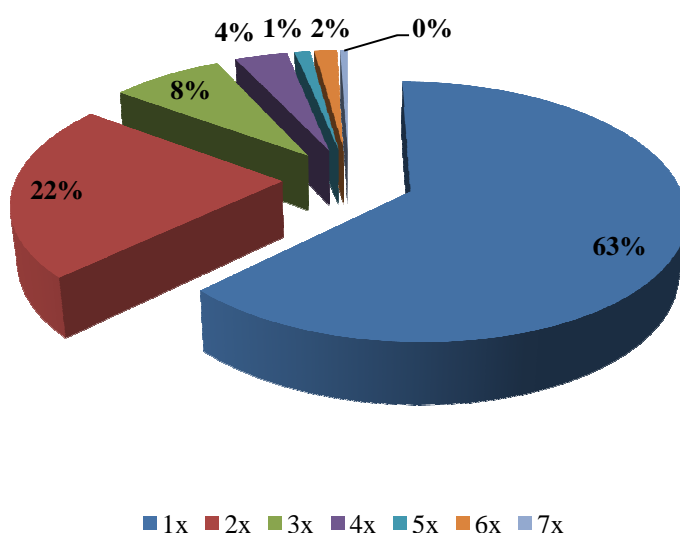

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů Agentury Czechinvest

Z celkového počtu 188 žadatelů jich 37% využilo možnosti čerpání finančních prostředků pro realizaci svých projektů opakovaně. Nejvyšší počtem, 7 úspěšných žádostí o podporu, se může chlubit společnost MZ Liberec, a.s. Celková výše požadované podpory za všechny její projekty v rámci OPPI činí 13 983 000 Kč. Následují s 6 žádostmi firmy COMP`S, spol. s r.o. s celkově požadovanou podporou ve výši 19 050 000 Kč, Pekárna Šumava a.s. ve výši 31 928 000 Kč a PIVOVAR SVIJANY, a.s. ve výši 79 028 000 Kč.

Technická univerzita v Liberci a společnost UNITHERM s.r.o. žádaly úspěšně o podporu v rámci OPPI celkem pětkrát. TUL žádala o finanční prostředky v celkové výši 1 125 000 Kč a u společnosti UNITHERM s.r.o. požadovaná dotace za všechny projekty dosáhla částky 10 070 000 Kč. Po čtyřech úspěšných žádostech o dotaci se připisují společnosti 20TEN SPORTS s.r.o. v celkové výši 553 000 Kč, společnost HACO, spol. s r.o. která žádala celkově o 14 287 000 Kč, dále firmy LUKOV Plast spol. s r.o. s žádostmi v celkové výši 31 378 000 Kč, MODELÁRNA LIAZ spol. s r.o. ve výši 77 269 000 Kč. Společností MSV SYSTEMS CZ s. r. o. bylo pro realizaci jejích čtyř projektů požadováno 19 843 000 Kč, společnost R U C H spol. s r.o. požadovala celkem částku 37 082 000 Kč, Tiskárna POLYGRAF, s.r.o. 41 230 000 Kč a TREVOS, a.s. 34 722 000 Kč.

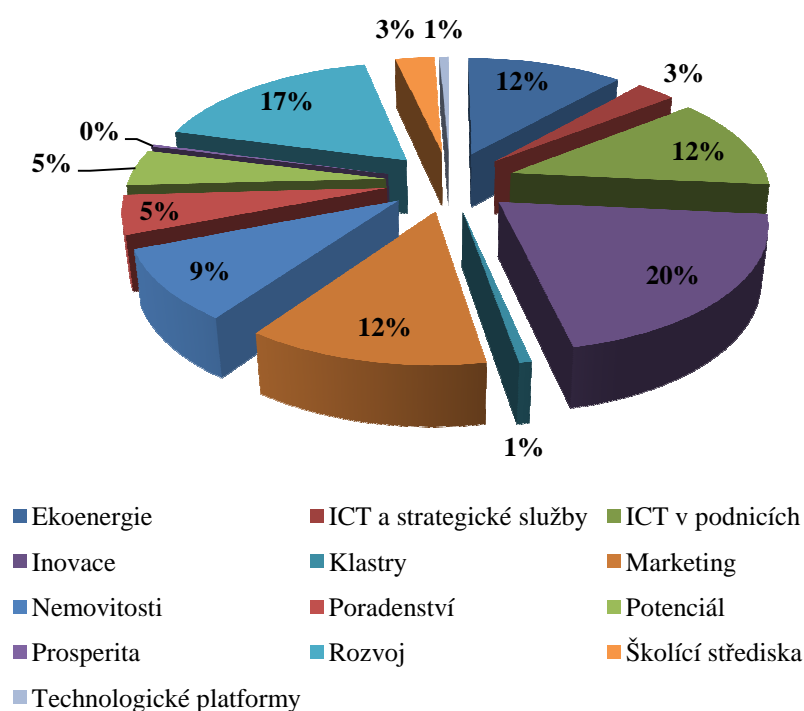
Graf 15: Četnost opakovaného čerpání dotace

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů Agentury Czechinvest

Nejčastěji využívaným programem je program „Inovace“, kdy z celkového počtu 313 projektů jich je 63 realizováno v rámci tohoto programu, čemuž odpovídá i celková výše požadované podpory (viz níže). 36 z nich je využito na realizaci inovačních projektů a 27 na projekty v oblasti ochrany průmyslového vlastnictví. Následuje program „Rozvoj“ s 54 projekty, poté programy Ekoenergie, ICT v podnicích a Marketing, kdy podíl každého z nich tvoří 20%. Nejméně projekty se vykazují programy „Klastry“ a „Technologické platformy“, které mají po 2 projektech a 1 projekt byl realizován v rámci programu „Prosperita“.

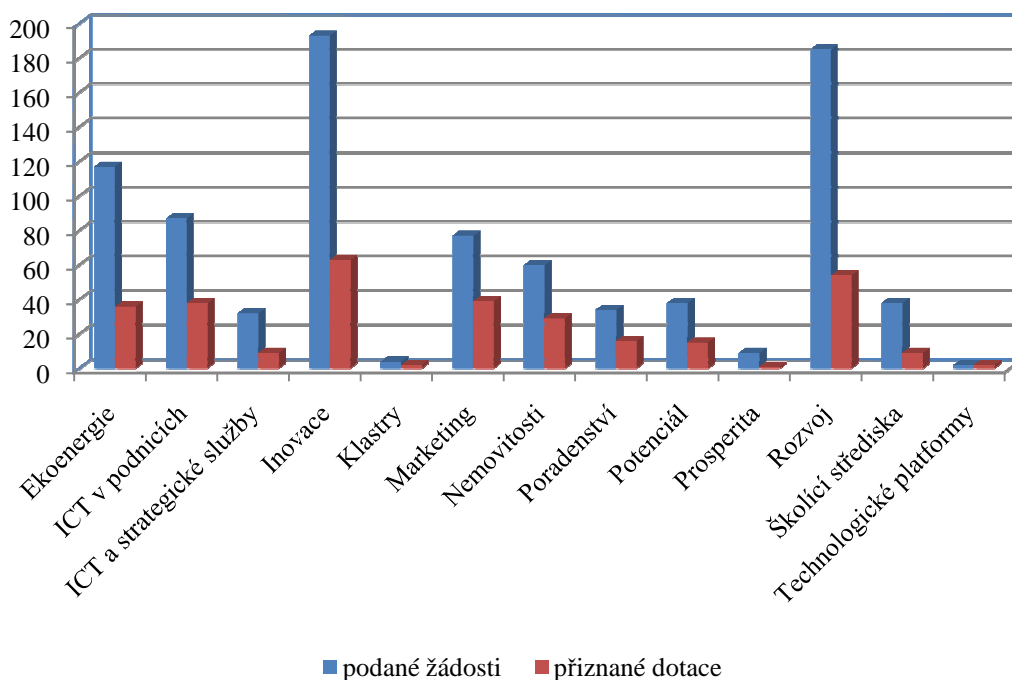
Graf 16: *Struktura programů dle četnosti využívání*

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů Agentury Czechinvest

Z hlediska úspěšnosti schválených žádostí je nejúspěšnějším programem program „Technologické platformy“, který má stoprocentní úspěšnost. V rámci tohoto programu však byly podány pouze 2 žádosti. S padesátiprocentní úspěšností následují programy „Klastry“ a „Marketing“. K hranici 50% se rovněž blíží program „Poradenství“ a „Nemovitosti“. Mezi nejméně úspěšné patří s 11% program „Prosperita“. Počty podaných žádostí v rámci jednotlivých programů a přiznané dotace znázorňuje graf 17.

Graf 17: Přehled podaných žádostí a schválených dotací programů OPPI

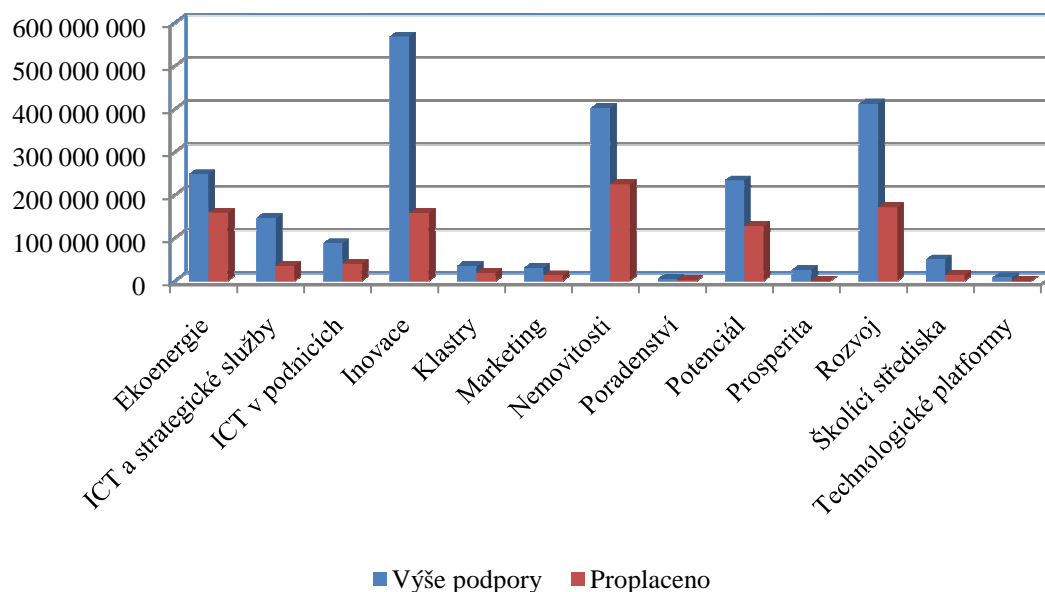

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů Agentury Czechinvest

Programem, z kterého bylo žádáno největší množství finančních prostředků, je program „Inovace“. Podpora požadovaná v rámci tohoto programu činí za dosavadní období 568 075 000 Kč. Z tohoto objemu finančních prostředků bylo prozatím proplaceno 157 304 586 Kč.

Následuje program „Rozvoj“, z něhož byla požadována částka 412 127 000 Kč a proplaceno je 170 757 054 Kč a program „Nemovitosti“. Požadovaná výše podpory z tohoto programu dosáhla částky 401 734 000 Kč, z níž je v současné době proplaceno 224 409 501 Kč. Programy ze kterých bylo čerpáno nejméně jsou „Poradenství“, z kterého byly požadovány pouze 4 194 000 Kč a proplacen je 1 201 500 Kč a program „Technologické platformy“, kdy požadována výše dotace činila 8 146 600 Kč. Uvedené skutečnosti zachycuje graf 18.

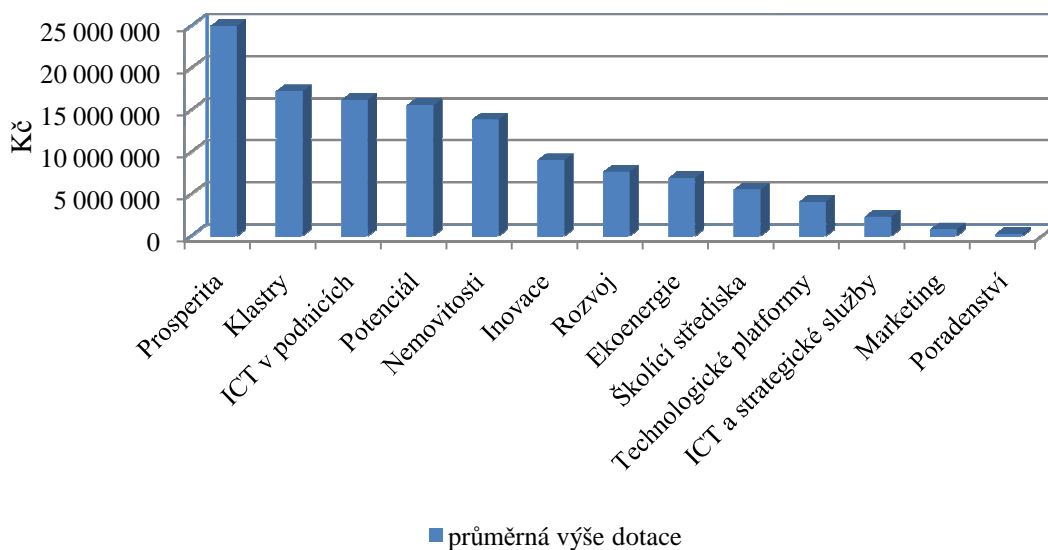
Graf 18: Čerpání finančních prostředků dle programů OPPI (uvedeno v Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů Agentury Czechinvest

Graf 19 znázorňuje průměrnou výši dotace jednotlivých programů. U prvních dvou programů je ovšem výše dotace zavádějící z důvodu, že v jejich rámci byl realizován 1 (resp. 2) projekty. Další programy již nají větší vypovídací hodnotu. Na třetím místě program „ICT v podnicích“ s 38 realizovanými projekty a průměrnou výší dotace 16 181 222 Kč následovaný programem „Potenciál“ s průměrnou výší dotace 15 556 733 Kč. Na posledním místě se umístil projekt „Poradenství“ s 262 125 Kč.

Graf 19: Průměrná výše dotace dle jednotlivých programů (uvedeno v Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů Agentury Czechinvest

Shrnutí výsledků

Z provedené analýzy je možné dojít k závěru, že pouze mizivé procento ekonomických subjektů využívá možnosti čerpání finančních prostředků z OPPI pro svůj rozvoj a s ním související zvýšení konkurenceschopnosti svého podnikání. Toto lze tvrdit zejména vzhledem ke skutečnosti, že z přibližného počtu 55 000 subjektů, vykazujících podnikatelskou aktivitu, na území Libereckého kraje žádalo v programovém období 2007 – 2013 úspěšně o dotaci z OPPI pouze 188 subjektů.

Je samozřejmé, že ne na všechny z těchto subjektů se možnost čerpání vztahuje, ale i přesto je možné říci, že jen minimální množství z těch kterým je podpora určena, ji využívá.

Liberecký kraj se mezi kraji co do počtu žádosti o dotaci v rámci OPPI řadí až na 10. místo, stejně tak je tomu i co je se týče úspěšnosti přidělených dotací. Jeho úspěšnost činí 35,7%.

Mezi nejúspěšnější programy z hlediska přiznání dotace patří v Libereckém kraji program „Technologické platformy“, jehož úspěšnost činí 100%, ale děje se tak v rámci pouze dvou projektů, naproti tomu nejméně úspěšným je program „Prosperita“ s úspěšností 11%.

Z hlediska zájmu jsou v Libereckém kraji za nejvíce oblíbené považovány programy „Inovace“ a „Rozvoj“, a to jak do počtu žádostí, tak do výše požadované podpory. Projektem z kterého bylo poskytnuta nejmenší dotace je program „Technologické platformy“, což koresponduje s faktem, že v rámci tohoto programu byly realizovány pouze 2 projekty.

Průměrná výše dotace u všech programů za celé programové období dosáhla 7 180 158 Kč. Programem s nejvyšší průměrnou dotací je program „Prosperita“. Jedná se částku 24 985 000 Kč, která však zahrnuje pouze jeden realizovaný projekt. Naopak programem s nejnižší průměrnou dotací je program „Poradenství“. Průměrná dotace u tohoto programu dosahuje výše 262 125 Kč. Nižší průměrnou dotací se vykazuje ještě projekt „Inovace“, ale pouze v části, která je zaměřena na projekty na ochranu práv průmyslového vlastnictví. Zde činí průměrná dotace 136 407 Kč.

U více než 1/3 úspěšných žadatelů došlo k čerpání dotace opakovaně.

Potenciální vývoj

Dle dosavadního průběhu čerpání v letošním roce se lze domnívat, že v tomto roce dojde k poklesu jak z hlediska výše podaných (potažmo schválených) žádostí, tak i k požadované výši podpory. Jak se bude vyvíjet průměrná výše podpory je těžké předpovídat, dle mého názoru se však oproti předcházejícímu roku příliš nezmění.

Z pohledu nejvyužívanějšího programu v Libereckém kraji lze předpokládat, že i v budoucnu budou jím zůstanou program „Inovace“ a program „Rozvoj“. Lze tak usuzovat především z důvodu struktury odvětví v Libereckém kraji a zaměření těchto programů, které se právě pro tuto strukturu odvětví jeví jako vhodné. Tato domněnka může být rovněž podložena faktem, že nová koncepce podpory podnikání připravovaná pro následující programové období má být velmi proinovačně zaměřena.

Dále je možné předpokládat, že podniky, které již jednou (příp. vícekrát) uspěly se svou žádostí o podporu, budou v nastaveném trendu i budoucnu pokračovat a nadále tím zlepšovat své postavení na trhu.

Na závěr této kapitoly jsou uvedeny příklady projektů, k jejichž úspěšné realizaci pomohly finanční prostředky z OPPI.

Nasazení ERP a CRM systému pro zvýšení produktivity (CZ.1.03/2.2.00/32.00077)

Projekt společnosti CELMINA s.r.o., byl realizován v rámci programu „ICT v podnicích“. Společnost CELTIMA s.r.o. bylo založena v roce 2000 a jejím sídlem je Liberec. Firma se zaměřuje se pronájem a prodej stanů.

Cílem projektu bylo prostřednictvím implementace moderních informačních a komunikačních technologií zefektivnit komplexní proces komunikace se zákazníky, akvizice nových zákazníků a řešení stávajících obchodních případů.

Za tímto účelem došlo k nasazení customizovaného CRM systému a robustního ERP systému, jehož součástí je i aplikace pro alokaci lidských zdrojů, monitoring jejich vytěžování, plánování, utilizace strojů, kontrolní aspekty atd. Kromě SW došlo také k pořízení nezbytného hardware.

Společnost si od realizace projektu slibuje výrazný dopad na produktivitu a ziskovost celé společnosti a považuje jej za výrazný krok k rozšíření působnosti společnosti nejen v ČR, ale také v zahraničí. Z pohledu firmy se jednalo o strategickou investici, která by měla vést např. ke zvýšení obrátu o 30 %, ziskovosti o 50 % či ke snížení času administrativních úkonů až o 30 %. Vliv projektu na zvýšení tržního podílu společnost odhaduje na 3 – 5 %.

Požadovaná výše podpory byla ve výši 3 543 000 Kč (www.mpo).

Dalšími schválenými projekty společnosti schválenými jsou v rámci programu „Poradenství“ projekt s názvem „Zavedení CRM do podniku“ a rámci programu „Inovace“ projekt „Ochranná známka společnosti CELTIMA“.

CLUTEX - klastr technické textilie (CZ.1.03/5.1.00/11.00001)

Projekt CLUTEX – klastr technické textilie realizovaný v rámci programu „Spolupráce – klastry“ navazuje na projekt „Vznik a rozvoj klastru“ podpořený z programu „Klastry“ v rámci OPPI. Činnost klastru je zaměřena na projekty v oblasti vývoje speciálních nebo inovovaných výrobků pro zdravotnictví a ochranné oděvy.

Klastr vznikl v březnu roku 2006 v Liberci. Sdružuje 22 podnikatelských subjektů a institucí zaměřených na výzkum, vývoj, vzdělávání, realizaci a využití technických textilií se sídlem převážně v Libereckém, Královéhradeckém a Pardubickém kraji.

Podnikatelská sféra je v klastru zastoupena Asociací textilního, oděvního a kožedělného průmyslu, společnostmi INOTEX spol. s r.o., SINTEX a VEBA, textilní závody a.s. Výzkumně-vývojovou základnu klastru reprezentuje fakulta textilní TUL, Textilní zkušební ústav, s.p. a Výzkumný ústav textilních strojů, a.s.

Projekt klastru je zaměřen na vývoj technologie pro tvorbu vrstevnatých struktur obsahujících textilní mřížky, použití speciálních vláken pro výrobu textilií, optimalizaci hodnot užitečných vlastností textilních výrobků určených pro oblast wellness and spa či vývoj filtračních textilií s odolností vůči UV záření.

Požadovaná výše dotace činila 26 920 000 Kč (www.mpo.cz) .

Další projektem CLUTEX - Klastř Technické textilie,o.s. realizovaný v rámci OPPI nese název „CORNET – antidekubity“.

Pořízení ofsetového tiskového stroje za účelem rozvoje výroby tiskárny (CZ.1.03/2.2.00/12.00027)

Projekt společnosti RUCH spol. s.r.o. byl realizován v rámci programu „Rozvoj“.

Firma vznikla roku 1991 se sídlem v Liberci a podniká v oblasti polygrafického průmyslu. V začátcích činnosti firmy byl nosným programem tisk palubní literatury pro ŠKODA AUTO, a.s.. V současné době společnost vyrábí především dvoubarevné návody, barevné reklamní prospekty a katalogy, barevné letáky, diáře a kalendáře.

Kromě sídla v Liberci disponuje společnost sídlí druhou provozovnou v Hejnicích.

Cílem projektu bylo pořízení moderního pětibarevného ofsetového tiskového stroje, který má vyšší technické a užité parametry, než dřívější tiskařské vybavení žadatele. Předchozí technologie se vyznačovala nedostačující kvalitou tisku a malou efektivitou výroby.

Realizací projektu došlo k zefektivnění výrobního procesu a k navýšení jeho kapacit, což je významný faktor v konkurenčním boji.

Strategickým cílem projektu bylo posílit a upevnit pozici firmy na trhu. Nová technologie, jejíž nákup byl podpořen z dotace, byla umístěna v nově vybudované provozovně společnosti v Hejnicích, čímž došlo k rozvoji společnosti a k vytvoření nových pracovních míst.

Realizace projektu představuje významný přínos nejen pro žadatele samotného, ale také pro celý Liberecký kraj. Přínosy nové technologie se projeví ve zlepšení životního prostředí a zvýšení zaměstnanosti v regionu s vysokou nezaměstnaností.

Požadovaná dotace byla ve výši 20 000 000 Kč (www.mpo.cz).

Také společnost RUCH s.r.o. patří k těm, kteří o dotaci žádali opakovaně. Z OPPI tak byly realizovány její další tři projekty. Jedná se o projekty „Zavedení MIS do tiskárny R U CH spol. s r. o.“ v rámci programu „ICT v podnicích“, „Pořízení nového šestibarvového tiskového stroje“ v rámci programu „Rozvoj“ a „Poradenství pro tiskárnu RUCH“ v rámci programu „Poradenství“.

Crytur - klíčový dodavatel detektorů pro elektronovou mikroskopii (CZ.1.03/4.1.00/11.00040)

Projekt firmy CRYTUR, spol. s r.o. byl realizován v rámci programu „Inovace“. Společnost se sídlem v Turnově byla založena v roce a zabývá se výrobou a vývojem scintilačních materiálů a detektorů, laserových tyčí a komponent (zrcadla), přesné optiky a mechaniky, safírových profilů a monokrystalů pro lasery a elektronové mikroskopy.

Projekt vyšel z vlastního výzkumu firmy ve spolupráci s celkem 6 akademickými skupinami. Došlo přitom k vývoji nových technologií (opracování monokrystalů, napařování vrstev, kompletace v čistých provozech, nové monokrystalové jednotky) a řady nových výrobků, mimo jiné pro detekci elektronů v el. mikroskopu. Díky vlastnímu materiálu firma ovládá odhadem polovinu světového trhu s mono- krystalami pro zmíněnou detekci. Cílem projektu bylo zavedení vyvinutých technologií a výrobků, primárně detekčních jednotek pro elektronovou mikroskopii, do výroby. Za tím účelem byly postaveny prostory s čistými provozy a vybaveny nezbytnými technologiemi. Projektem firma CRYTUR, spol. s r.o. postoupila o stupeň dál v dodavatelském řetězci pro elektronovou mikroskopii. Z výrobce monokrystalu se posunula na výrobce celé detekční jednotky, kde jádrem zůstává vlastní monokrystal. Díky tomu výrazně vzrostla přidaná hodnota výroby. Výstupem je spuštění nových technologií a prodej jednotlivých nových výrobků.

Požadovaná dotace na tento projekt činila 18 539 000 Kč (www.mpo.cz).

Druhým z úspěšných projektů společnosti je projekt s názvem „Nové monokrystalické materiály pro hi-tech aplikace“ realizovaným v rámci programu „Potenciál“. Výše dotace požadovaná na tento projekt, k jejímuž schválení došlo v tomto roce dosahuje výše 12 644 000 Kč.

ZÁVĚR

Jak již bylo řečeno v úvodu, vstupem České republiky do Evropské unie se ji otevřela jedinečná možnost v podobě čerpání finančních prostředků z evropských fondů a za jejich pomoci tak zvyšovat konkurenceschopnost české ekonomiky, jejíž nedílnou součástí jsou MSP.

Je proto až s podivem, že tyto prostředky nejsou využívány ve větší míře. Provedená analýza ukázala, že prostředků z fondů (resp. OPPI) v Libereckém kraji využívá mizivé procento podnikatelských subjektů a Liberecký kraj se tak řadí na jedny z posledních míst co do podaných žádostí o podporu, tak i úspěšnosti přiznání dotací.

Otázkou tedy zůstává, jaké jsou příčiny nevyužívání evropských peněz určených na podporu podnikání? Na tuto však bude již muset odpovědět jiná práce.

Rovněž by pak stálo za porovnání, v jaké míře ekonomické subjekty v Libereckém kraji využívají finančních prostředků určených k rozvoji podnikání i z jiných operačních programů (ROP NUTS II Severovýchod a OP Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polsko). Lze ovšem předpokládat, že z hlediska čerpání finančních prostředků z těchto programů bude menší než z OPPI a to především, v důsledku toho, že v rámci těchto programů je na podporu podnikání určen podstatně menší objem peněz. Jak je to u těchto programů z úspěšností, lze jen těžko odhadovat.

Rozhodně je však možné říci, že pokud chce být podnik úspěšný, neměl by se možnosti využití této možnosti bránit, ba právě naopak. V takovém případě by cílem každého podniku mělo být, aby měly své projekty připravené v takové kvalitě, na základě nichž by bylo jejich žádostem o přiznání dotace v co největším počtu vyhověno, na druhé straně cílem státu by mělo být, aby prostřednictvím vhodných nástrojů vytvořil podnikatelům takové podmínky, aby této možnosti využívat co nejvíce a především co nejefektivněji.

V možnosti využívání prostředků z evropských fondů spatřuji i do budoucna obrovský potenciál nejen pro firmy samotné, ale i pro českou ekonomiku jako celek.

Vzhledem k blížícímu se konci programového období 2007 – 2013, je nutné se dívat do budoucna. Již nyní probíhají intenzivní přípravy na nové programové období 2014+, v kterém samozřejmě nebude chybět problematika rozvoje MSP. Ministerstvo průmyslu a obchodu má již připraven návrh nové Koncepce rozvoje podpory malých a středních podnikatelů (Koncepce MSP 2014+), která bude představovat hlavní strategický dokument pro toto období. Jako strategické priority jsou naformulovány následující: Kultivace podnikatelského prostředí a Rozvoj poradenských služeb pro podnikání, Rozvoj podnikání založeného na podpoře výzkumu, vývoje a inovací, Podpora podnikatelské a inovační infrastruktury, Podpora internacionalizace MSP a rozvoj vzdělávání pro podnikání a Udržitelné hospodaření s energií a rozvoj inovací v energetice.

Seznam použité literatury

Citace

ČSÚ, *Ekonomické subjekty v Libereckém kraji* [online], Liberec: Krajská správa ČSÚ v Liberci, 2012, strana naposled edit. 2012-02-15, [vid. 2012-02-25]. Dostupné z: http://www.liberec.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/120206_res

ČSÚ, *Statistická ročenka Libereckého kraje* [online], 1. vyd. Liberec: Český statistický úřad [vid. 2012-04-25]. ISBN 978-80-250-2119-4. Dostupné z: [http://csugeo.i-server.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/600039B216/\\$File/51101111.pdf](http://csugeo.i-server.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/600039B216/$File/51101111.pdf)

DVOŘÁČEK, J. a kol. *Strategická analýza vybraných faktorů podnikání v Evropské unii*, 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2005. 160 s. ISBN 80-245-0818-4.

Evropská komise, *Národní strategický referenční rámec* [online]. [vid. 2011-01-08] Dostupné z http://ec.europa.eu/regional_policy/glossary/national_strategic_reference_framework_cs.htm

Evropská komise, *Operační program* [online]. [vid. 2011-01-08] Dostupné z http://ec.europa.eu/regional_policy/glossary/operational_programme_cs.htm

Evropská komise, *Strategické obecné zásady Společenství k soudržnosti 2007 – 2013* [online]. [vid. 2011-01-08] Dostupné z http://ec.europa.eu/regional_policy/glossary/community_strategic_guidelines_on_cohesion_cs.htm

CHRŽOVÁ, J a kol. *Jak na to? , Jak si "sáhnout" na finanční prostředky z Evropské unie určené pro venkovské oblasti*, Praha: Český svaz žen: 2007. 54s.

MPO, *CLUTEX - klastr technické textilie* [online], Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2012 [vid. 2012-04-20]. Dostupné z <http://mpo-oppi.cz/document.file.php?idDocument=1529>

MPO, *Crytur - klíčový dodavatel detektorů pro elektronovou mikroskopii* [online], Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2011 [vid. 2012-04-20]. Dostupné z <http://www.mpo-oppi.cz/document.file.php?idDocument=1386>

MPO, *Koncepce rozvoje malého a středního podnikání na období 2007 -2013* [online], Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2006 [vid. 2011-12-15]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument17476.html>

MPO, *Nasazení ERP a CRM systému pro zvýšení produktivity* [online], Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2011 [vid. 2012-04-20]. Dostupné z <http://www.mpo-oppi.cz/document.file.php?idDocument=1310>

MPO, *Operační program podnikání a inovace* [online], Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2007 [vid. 2012-04-05]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument94351.html>

MPO, *Pořízení ofsetového tiskového stroje za účelem rozvoje výroby tiskárny* [online], Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2011 [vid. 2012-04-20]. Dostupné z <http://mpo-oppi.cz/document.file.php?idDocument=1228>

Nová definice malých a středních podniků [online], Evropské společenství: Úřad pro úřední tisky, 2006 [vid. 2011-12-10]. ISBN 92-894-7917-5. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/sme_definition/sme_user_guide_cs.pdf

PETŘÍČEK, V. *Česká podpora podnikání v evropském kontextu*, 1. vyd. Praha: Corona Communications, 2007. 176 s. ISBN 978-80-903954-2-8.

PŘICHYSTAL, A. *Kuchařka pro žadatele z fondů EU aneb jak uvařit dobrý projekt*, 1. vyd. Nymburk: Vega-L, 2008. 153 s. ISBN 978-80-86757-94-0.

Strukturalni-fondy.cz, *Fondy evropské unie* [online]. [vid. 2011-01-15]. Dostupné z [www: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU>](http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU).

Strukturalni-fondy.cz, *Integrovaný operační program* [online]. [vid. 2011-01-16]. Dostupné z www: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/ae5865d4-be4a-403d-9461-7ee797397a20/Integrovaný-operacní-program>

Strukturalni-fondy.cz, *Operační program Doprava* [online]. [vid. 2011-01-16]. Dostupné z www: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/b942baff-6b60-4771-8e51-55e093e4605f/OP-Doprava>

Strukturalni-fondy.cz, *Operační program Technická pomoc* [online]. [vid. 2011-01-16]. Dostupné z www: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/22ca76b9-61fd-48c6-afda-90e4e9846639/Operacni-program-Technicka-pomoc>

Strukturalni-fondy.cz, *Operační program Výzkum a vývoj pro inovace* [online]. [vid. 2011-01-16]. Dostupné z www: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/977e2e36-937e-4432-afe7-165afd87e676/OP-Vyzkum-a-vyvoj-pro-inovace>

Strukturalni-fondy.cz, *Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost* [online]. [vid. 2011-01-16]. Dostupné z www: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/bcccc738-7fb0-4742-9b90-b75ce4b28b2e/OP-Vzdelavani-pro-konkurenceschopnost>

Strukturalni-fondy.cz, *Operační program životní prostředí* [online]. [vid. 2011-01-16]. Dostupné z www: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/f9317e66-a22a-48e2-8238-f20ae93b4c6d/OP-Zivotni-prostredi>

VILAMOVÁ, Š. *Čerpáme finanční zdroje z Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. 200 s. ISBN 80-247-1194-X.

VILAMOVÁ, Š. *Jak získat finanční zdroje z Evropské unie*, 1. vyd. Praha: Grada, 2004. 196 s. ISBN 80-247-0828-0.

Zákona č.47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání. In: Sbírka zákonů České republiky. 2002, částka 20, s. 691. ISSN 1211-1244. Dostupné Také
z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=47/2002%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy